

וו מסכת נידה

Lue following book includes:

- Mishnah, ed. Romm, Vilna 1913
- License: Public Domain
- Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/ libweb/action/dlDisplay.do?vid=NLl&docId=NNL_

VLEPHO01741739

- On Your Way
- License: CC-BY
- Source: http://mobile.tora.ws/
- Wikisource Talmud Bavli
- License: CC-BY
- 2on.ce: pttp:\/ye.wikisource.org/wiki\/D7%94%D7%99
- Vilna Edition
- License: CC-BY
- Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/ libweb/action/dlDisplay.do?vid=NLI&docId=NNL_

VLEPH001300957

- Chiddushei HaRamban, Jerusalem 1928-29
- License: Public Domain
- Source: http://primo.nli.org.il/primo_library/ libweb/action/dlDisplay.do?vid=NLl&docld=NNL_
- VFEPH001294828

It was retrieved from Sefaria on December 26, 2022 (2" DWn'n naus typeset and formatted by Ktavi.

תוכן העניינים

445 4	3	are : Twada maran	30
GLĽ Y	ε	חידושי רמב"ן על נדה	S 7
פרק ב	7		
משנה נדה	7	<u>tra</u>	6

משנה נדה

GL신 =

מו במקור:

לו ואחד לה. הצנועות מתקנות להן שלישי דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים אחד פקחות. מתקנות אותן והן אוכלות בתרומה. והסומא. ושנטרפה דעתה. אם יש להן ובאנשים תקצץ. החרשת. והשוטה.

נמצא על שלה לאחר זמן. טמאים מספק על שלה אותיום. טמאין וחייבין קרבן. משום כתם מטמא משום משקה. רבי יוסי

ופמורים מן הקרבן:

לתקן את הבית:

עקיבא ברואה כתם שמטמאה את בועלה: מטמאה את בועלה. ומודים הכמים לר' מים. ואחד יין. מן היין השרוני: מטמאה את בועלה. ר' עקיבא אומר אף בית כרם. ומציף מים. וכמזוג. שני חלקים פניה. ואחר כך מטמאה מעת לעת ואינה - כרכום כברור שבו. וכמימי אדמה. מבקעת איזהו אחר זמן כדי שתרד מן המטה ותדיח - עמוק מכן. טמא. דיהה מכן. טהור. וכקרן

משל משלו חכמים באשה. החדר. בית הלל אומרים דיה בשני עדים כל הלילה: תשמיש ותשמיש. או תשמש לאור הנר. שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל מן הדרך. נשיהן להן בחזקת מהרה. בית כל הנשים בחזקת מהרה לבעליהן. הבאין

והפרוזדור. והעלייה. דם החדר. ממא.

כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת. נמצא בפרוזדור ספקו טמא. לפי שחוקתו

נמצא על שלו טמאין. והייבין קרבן. נמצא מטהרים. אמר רבי מאיר אם אינו מטמא הירוק. עקביא בן מהללאל מטמא. וחכמים תלתן וכמימי בשר צלי. ובית הלל מטהרין. וכמזוג. בית שמאי אומרים אף כמימי והשחור. וכקרן כרכום. וכמימי אדמה. חמשה דמים טמאים באשה. האדום.

איזהו אדום. כדם המכה. שחור כחרת.

אומר לא כך ולא כך:

ברטנורא על משנה נדה

נמצא דם על שלו. אפילו שהה זמן ארוך לאחר בעילה קודם קינוח, בידוע שהיה דם בשעת

תשמיש:

ותדיח את פניה. קינוח שלמטה:

בל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן. ואין צריך לשאול לה אם היא טהורה. והני מילי,

כשהניחה בחוקת מהורה:

החדר והעליה והפרוזדור. חדר מבפנים, ופרוזדור מבחוץ, שניהם זה אצל זה, חדר לצד אחוריה, ופרוזדור לפניה, ועלייה בנויה על שתיהן, ונקב יש בין עליה לפרוזדור ונקרא לול. ופעמים יורד דם מן העליה לפרוזדור דרך הלול. וכותלי רחם, למטה באמצע פרוזדור, ודרך

שם דמים יוצאים:

המשה דמים טמאים. דשתי פעמים כתיב דמיה בקרא בטומאת דמים שבאשה, (ויקרא כי:י"ח,) והיא גילתה את מקור דמיה, (שם י"ב) וטהרה ממקור דמיה, ומיעוט דמיה שנים, הרי ארבעה דמים. אודם, וקרן כרכום, ומימי אדמה, ומזוג. והשחור בכלל אדום הוא, והכי

אמרינן בגמרא, האי שחור אדום הוא, אלא שלקה:

כדם המכה. כדם של שור שחוט שהוא אדום הרבה, ובתחילת הכאתה של סכין, ולא כדם

של כולה שחיטה, שדם שחיטה משחנה והולך. ואית דאמרי, כדם המכה של הקוה:

GLU X

המפלח התיכה. אם יש עמה דם טמאה. ואם לאו. טהורה. רבי יהודה אומר. בין כך ובין

כך. ממאה:

המפלח כמין קליפה. כמין שערה. כמין עפר. כמין יבחושים אדומים. תטיל למים. אם נמוחו. טמאה. ואם לאו.

טהורה. המפלח כמין דגים. חגבים. שקצים ורמשים. אם יש עמהם דם. טמאה. ואם לאו. טהורה. המפלח מין בהמה חיה ועוף. בין טמאין. בין טהורים. אם זכר. חשב לזכר. ואם נקבה. חשב לנקבה. ואם אין ידוע חשב לזכר ולנקבה דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים. כל שאין בו מצורת אדם. לארבעים ואחד. והנקבה לשמונים ואחד.

אגנו ולד:

גנונים. אינה חוששת לולד. ואם היה המפלת שפיר. מלא מים. מלא דם. מלא

מרוקם. תשב לזכר ולנקבה:

רבי שמעון אומר נימוק הולד עד שלא יצא: שהשליא ולד. אלא שאין שליא בלא ולד. ולוקבה. שליא בבית הבית טמא. לא המפלת סנדל. או שליא. תשב לוכר

כילוד. יצא כדרכו. עד שיצא רוב ראשו. מחותך או מסורס. משיצא רובו הרי הוא אנדרוגינוס ונקבה. תשב לנקבה בלבד. יצא תשב לוכר ולנקבה. טומטום ונקבה. ולנקבה. טומטום וזכר אנדרוגינוס וזכר. המפלת טומטום ואנדרוגינוס. תשב לזכר

ולנקבה. אין ידוע אם ולד היה. אם לאו. המפלח ואין ידוע מה הוא. תשב לוכר

ואיזהו רוב ראשו. משיצא פדחתו:

תשב לזכר. ולנקבה. ולנדה:

תשב לזכר ולנקבה. ולנדה. שהזכר נגמר ואחד. תשב לזכר ולנדה. יום שמונים ואחד. ולנדה. ר' ישמעאל אומר. יום ארבעים ליום ארבעים ואחד. תשב לזכר. ולנקבה. המפלח ליום ארבעים. אינה חוששת לולד.

וחכמים אומרים. אחד בריית הזכר. ואחד

בריית הנקבה. זה וזה לארבעים ואחד:

GLU L ς

ברטנורא על משנה נדה

כמין שערה. שער:

שפיר. התיכה של בשר. ואם יש בה צורת אדם נקרא שפיר מרוקם. ואני שמעתי שהוא

כשפופרת של ביצה, לפיכך נקרא שפיר:

סגדל. התיכת בשר עשויה כדמות לשון של שור. ומפני שיש לה צורת סגדל קורין לה סגדל.

והוא רגיל לבוא עם ולד. ויש מפרשים, סנדל, שנאוי ולד [צ"ל ודל]:

תשב לזכר ולנקבה. טמאה שבועים כנקבה, וימי טוהר שלה שלשים ושלשה יום בלבד כזכר:

ואין ידוע מה הוא. אם זכר אם נקבה:

המפלת ליום ארבעים. לטבילתה:

GLU 1

ואין שורפין עליהם את התרומה. מפני ודם. ואין חייבין עליה על ביאת מקדש. בועלי נדות. והן יושבות על כל דם מטמאים משכב תחתון כעליון. מפני שהן בנות כותים. נדות מעריסתן. והכותים

שטומאתן ספק:

בדרכי ישראל. הרי הן כישראלית. ר' יוסי אבותיהן. הרי הן ככותיות. פרשו ללכת בנות צדוקין. בזמן שנהגו ללכת בדרכי

בית שמאי מטהרים. ובית הלל אומרים

דם עובדת כוכבים. ודם טהרה של מצורעת.

ללכת בדרכי אבותיהן:

אומר. לעולם הן כישראל. עד שיפרשו מן הצער. ולא מן הדם:

ריבש:

חדשה. ר' יוסי ור' שמעון אומרים אין ארבעים וחמשים יום. ר' יהודה אומר דיה כמה הוא קשויה. ר' מאיר אומר אפילו

אומר לילה ויום כלילי שבת ויומו. ששפתה

זו יולדת בזוב. דברי ר' אליעזר. ר' יהושע

עשר יום. ושפתה מעת לעת. וילדה. הרי

המקשה נדה. קשתה שלשה ימים בתוך אחד

ומודים ביולדת בזוב. שהיא מטמאה לח

רגליה. ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש.

טבלה. בית שמאי אומרים כרוקה. וכמימי

כרוקה. וכמימי רגליה. דם יולדת שלא

לישוי יותר משתי שבתות:

המקשה בחוך שמונים של נקבה כל דמים שהיא רואה טהורים עד שיצא הולד. ור' אליעזר מטמא. אמרו לו לר' אליעזר ומה במקום שהחמיר בדם השופי. הקל בדם הקושי. מקום שהקל בדם השופי. אינו דין שנקל בדם הקושי. אמר להן דיו לבא מן הדין להיות כנדון ממה הקל עליה מטומאת זיבה אבל טמאה טומאת נדה:

כל אחד עשר יום בחוקת מהרה. ישבה לה ולא בדקה. שגגה. נאנסה. הזידה ולא בדקה. מהורה. הגיע שעת וסתה ולא בדקה. הרי זו ממאה. ר' מאיר אומר. אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה. הרי זו מהורה. מפני שחרדה מסלקת את הדמים. אבל ימי הזב והזבה. ושומרת יום כנגד יום.

הרי אלו בחזקת טומאה:

ברטנורא על משנה נדה

פירשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן כישראליות. אבל סתמא, הרי הן ככותיות: דם נכרית בית שמאי מטהרין. ואע"ג דברוקה ובמימי הגליה מודו בית שמאי דרבנן גזרו

עליהן להיות כזבין לכל דבריהן, אפילו הכי דמה טהור, דשיירו בה רבנן למהוי הכירא

דטומאחן דרבנן, כי היכי דלא לשרפו עלייהו תרומה וקדשים:

המקשה גדה. הכי קאמר, המקשה בלדתה בימי נדתה וראתה דם בהקשותה, הרי היא נדה, דלא טיהרה תורה לדם קושי אלא באחד עשר יום של ימי זיבה, אבל בימים של נדה לא

מיהריה רחמנא:

כמה הוא קשויה. דלא אחיא לידי זיבה בכל דמים שתראה:

המקשה בתוך שמונים של נקבה. כגון ששמשה לאחר ארבעה עשר של ימי לידה ונחעברה

והפילה בתוך שמונים:

כל אחד עשר יום. שאחר שבעת ימי נדה:

とてに

GLU L 6

76 22

נפקא מינה לסתור ולטמא במשהו ולטמא שכבת זרע רואה הויא או נוגעת הויא מיניה רב שמואל בר ביסנא מאביי פולטת בתרומה שאי אפשר לה שלא תפלוט בעא במתהפכת כל שלשה ימים אסורה לאכול וטמאו עד הערב בשאינה מתהפכת אבל והכי קאמר כי כתב רחמנא ורחצו במים כאן בשאינה מתהפכת ורבא אקרא קאי שהטבילוה במטה ולא קשיא כאן במתהפכת שמא נשתייר מבעי ליה אלא לרבא נמי וכי תימא דילמא אשתייר אי הכי חיישינן

היא פולטת:

בפנים כבחוץ

ליה מדאחמיר רחמנא אבעלי קריין בסיני לעולם לא שמיע ליה מחניתא והכי קמיבעיא רואה הויא או דילמא לא שנא איכא דאמרי בפנים כבחוץ אבל לסתור ולטמא בכל שהוא רבי שמעון דיה כבועלה הני מילי לטמויי ליה לסתור ולטמא בכל שהוא מאי כי קאמר בפנים כבחוץ לא קמיבעיא ליה כי קמיבעיא כי קא מיבעיא ליה אליבא דר"ש ולטמא מתניתין ואליבא דרבנן לא קמיבעיא ליה מסטברא נוגעת הויא לעולם שמיע ליה נוגעת הויא ואי לא שמיע ליה מתניתין מעניתין לרבנן רואה הויא ולר' שמעון

שלא נתהפכה לאחר הטבילה ודרבא במתהפכת: אלא לרבא נמי - דלא אזלה הילכך כל שעה פלטה והא דר' שמעון דיכולה לטבול לשמושה כגון

מה נפשך אי שמיע ליה

ורבא - לפרושי לן קרא אתא דכי כתיב ורחצו במים דמשמע דיכולה לטבול בו ביום כשאינה

מעט אינה מתהפכת בשעת תשמיש נקלט הזרע יחד ויוצא בבת אחת: מתהפכת. ל"א מתהפכת בשעת תשמיש ואין הזרע נקלט ברחם יחד הילכך פולטת והולכת מעט

הסחרים ולא הויא טמאה אלא ביום תשמיש ומגזרת הכחוב וכי פלטה נגעה לבראי ומטמיא: רואה הויא - משום ראייה טמייה קרא ומשום נוגעת בשכבת זרע דעד השתא הויא נגיעת בית

סותרת דהא וספרה לה כתיב והאיכא: לסתור - בזיבה בימי ספירה אי רואה הויא סותרת אבל נוגעת לא שאם נגעה בשום טומאה אינה

ואי לא שמיע ליה - אמאי מספקא ליה מסברא נוגעת הויא דהא לא מגופה חזיא אלא מה שקבלה אי שמיע ליה - לרב שמואל:

כי קא מבעיא ליה לסתור ולטמא במשהו - מהו מי אמרי' כי אמר ר' שמעון דיה כבועלה לטמא דמטמאה במשהו ולענין סתירה נמי סתרה דהא בתורת זיבה מרבי ליה מיהיה זובו: ואליבא דרבון לא קמיבעיא ליה - דכיון דלרבון מטמיא בפנים כבחוץ אלמא רואה הויא וכ"ש

כנוגעת דהא א"נ אמר דיה כבועלה סתרה ומטמאה במשהו כבועלה או דילמא לא שנא דכי היכי בפנים כבחוץ מה בועלה לא מטמא איהי נמי לא מטמאה אבל לסחור ולטמא במשהו לא משוי לה

על ממא שרץ רואה הויא: למימר מדאחמיר רחמנא בבעלי קריין בסיני דכחיב (שמוח י"ט:ט"ו) אל תגשו אל אשה ולא הזהיר לעולם לא שמיע ליה מחני" - ודקאמרינן מסברא נוגעת הויא לא היא מסברא לא מיפשט לן דאיכא דלענין טומאת פנים משוי לה נוגעת לענין משהו וסתירה נמי משוי לה נוגעת:

01 מסכת נידה

דחדוש הוא זהא זבין ומצורעים דחמירי ולא אחמיר בהו רחמנא א"יל רואה הויא אתא אתא שיייליה לרבא א"יל רואה הויא אתא לקמיה דרב יוסף א"יל רואה הויא אתא אתא לקמיה דאביי א"יל כולכו ברוקא חדא קאמר ר"ש דיה כבועלה אלא לטמא בפנים קאמר ר"ש דיה כבועלה אלא לטמא בפנים הויא ת"ר הנדה והזבה והשומרת יום כנגד יום והיולדת כולן מטמאות בפנים כבחוץ בשלמא כולהו לחיי אלא יולדת אי בימי נדה

לטבול מטומאה לטהרה וכי הא דאמר רבי זירא א"ר הייא בר אשי אמר רב יולדת שירדה לטבול מטומאה לטהרה ונעקר ממנה דם בירידה טמאה בעלייה טהורה א"ל רבי ירמיה לר' זירא בירידה אמאי טמאה מומאה בלועה היא א"ל זיל שייליה לרבי אבין דאסברית ניהליה וכרכיש לי ברישיה בי מדרשא אזל שייליה א"ל עשאוה כנבלת עוף טהור שמטמאה בגדים בבית הבליעה מי דמי התם אין לה טומאה בחוץ הכא כי

נפיק לבראי ליטמי הכא נמי כשיצא לחוץ

כולכו ברוקא חדא תפיתו - כולכם שמעתם שמועה אחת. תפיתו לשון רוק וחבירו בכתובות תוף שדי בפרק אף על פי (כתובות דף סא:):

אמר ליה - אביי שפיר אמר לך: הזבה ושומרת יום - הכי קאמר בין שראתה ג' ימים בין שראתה יום אחד מטמאה בבית החיצון בראייה ראשונה:

אי בימי נדה - ילדה וראתה הא תני ליה ואי בימי זיבה הא תני ליה לזיבה: מטומאה לטהרה - לאחר שבועים וקיימא לן כבית הלל דאמרי בבנות כותים (לעיל נדה דף לה:) ביומי וטבילה תלא רחמנא דלא הוי דם טוהר אלא לאחר טבילה:

ונעקר דם - לבית החיצון ועמד שם יום או יומים:

טומאה בלועה היא - וקיימא לן בפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) טומאה בלועה אינה מטמאה לא במגע ולא במשא והכא הא טומאה בלועה היא ולא דמיא לכל הנשים שמטמאות בבית החיצון דהתם משים ראייה דמאחמול היא וטומאת שבעה ורחמנא אמר בבשרה מכי אתא בבית החיצון הויא ראייה אבל הכא משום משא ונגיעה היא וטומאת ערב דאי משום ראייה מאחמול איעקר ומאחמול הויא ראייה וראייה דמאחמול לא מהניא לה האידנא דמאחמול הוה להו ימי טומאה

והשתא הוו להר ימי טוהר וטומאה בלועה לא מטמיא במגע ובמשא: בגדים בבית הבליעה - בגדים שהוא לבוש בהן בשעה שנוגע בה אינן טמאין שאין להן טומאת מגע דאמר רחמנא לא יאכל לטמאה בה (ויקרא כ"ב:ה") אין לך אלא מה שאמור בה אכילה ולא מגע ומה היא מטמאה בגדים שהוא לבוש בשעת בליעה כדכתיב (שם יו) [וכל] נפש אשר תאכל נבלה וטריפה באזרח ובגר וכבס בגדיו וטהר ובנבלת עוף טהור כתיב דנבלת בהמה לא מטמאה בבית הבליעה כדאמר בשמעתין ונבלת עוף טמא נמי לא מטמאה כדאמר בתורת כהנים מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה יצא עוף טמא שאין איסורו משום בל תאכל נבלה אלא משום בל תאכל

ממא: מאי למימרא - הא דם טמא הוא דקודם טבילה נעקר:

GLY T

שמעתין - דרבי זירא דהוה קשיא לן טומאה בלועה היא: של אשה בלוע הוי או בית הסתרים הוי עליה את השבת איבעיא להו אותו מקום בזמנה וכל מילה שלא בזמנה אין מחללין ראשו הוץ לפרוודור הוא והוי מילה שלא אתיליד עד שבתא אמר ליה האי הוציא שמעית ולד דצויץ אפניא דמעלי שבתא ולא איזי גופא דעובדא היכי הוה אמר ליה בשבתא אול בתריה אמר ליה אימא לי ס"ר דההוא גברא לא ידע דשרי לממהל אמר ליה שפיר דמי בתר דנפק אמר רבא לקמיה דרבא אמר ליה מהו לממהל בשבתא ראשו חוץ לפרוזדור וכי ההוא דאתא דאמר רב אושעיא גזרה שמא יוציא הולד ולד ראשו הוץ לפרוזדור וכדרב אושעיא מטמא בפנים כבחוץ איכא כגון שהוציא עסקינן בלידה יבשתא לידה יבשתא מאי בימי נדה נדה אי בימי זיבה זיבה הכא במאי עניאי קמ"ל שמעתין איפריק אלא יולדת אי דמהני טבילה לדם דאיכא גואי תהני נמי אי יצא לחוץ מאי למימרא מהו דתימא מגו

אמר אביי מנא אמינא לה דתניא יכול תהא אמר בלוע הוי ורבא אמר בית הסתרים הוי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא אביי (אלא אי) אמרת בית הסתרים הוי נהי נמי אמרת בלוע הוי טומאה בלועה לא מטמיא שתחב לו חבירו כזית נבלה לתוך פיו אי בית הסתרים הוי למאי נפקא מינה כגון להו מקום נבלת עוף טהור בלוע הוי או מטמאה אלא שגזרת הכתוב היא איבעיא תמצי לומר טומאת בית הסתרים היא אינה חדא דטומאה בלועה היא ועוד אפילו אם שגזרת הכתוב היא ואביי חדא ועוד קאמר היא וטומאת בית הסתרים לא מטמאה אלא דתניא אלא מפני שטומאת בית הסתרים בית הסתרים הוי אמר רבא מנא אמינא לה מיהא מטמיא אביי אמר בלוע הוי רבא אמר הסתרים הוי נהי דבמגע לא מטמיא במשא טומאה בלועה לא מטמאה ואי אמרת בית כזיח נבלה באותו מקום אי אמרת בלוע הוי למאי נפקא מינה כגון שתחבה לה חבירתה

בלידה יבישתא - דליכא לא נדה ולא זיבה: כגון שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור - ואוליד וקאמר דאע"ג דאכתי ראשו בפנים הוא דהיינו בבית החיצון הוי כילוד וטמאה לידה וכרב אושעיא דאמר חוץ לפרוזדור ולד הוי:

וכי ההוא דאתא כו" - כלומר מדרבא נמי שמעינן דראשו חוץ לפרוזדור הוי כילוד: דצויץ - שמעתי את הולד צועק בתוך המעיים מבעוד יום של ערב שבת: טומאה בלועה לא מטמאה - דהרי היא כמי שאינה ואין בה לא מגע ולא משא וטהורה אשה זו: מקום נבלת עוף טהור - בית הבליעה של אדם שאין לנבלת עוף טהור טומאה אלא שם:

שתחב לו חבירו - דאי תחב הוא לעצמו איטמי ליה במגע:

בה - בגדים ממאים בבית הבליעה ולא באחרת:

לאויר התנור טמא פשיטא מהו דתימא תוכו במשא מיהא מטמא שרץ בקומטו והכניסו נכלה בקומטו טמא נהי דבמגע לא מטמא דמטמא ובית הסתרים לאו בר מגע הוא ממא שרץ בקומטו טהור שרץ בנגיעה הוא אמר רבא שרץ בקומטו טהור נבלה בקומטו מה אוכל בכזית אף נוגע ונושא בכזית וצאוכל ליחן שיעור לנוגע ולנושא כאוכל באחרת אם כן מה תלמוד לומר ויקרא יא לה טומאה בפנים אמר קרא בה בה ולא זו שיש לה טומאה בחוץ אינו דין שיש שאין לה טומאה בחוץ יש לה טומאה בפנים מנבלת עוף טהור ומה נבלת עוף טהור יצתה זו שטמאה קודם שיאכלנה ותיתי בק"ו לטמאה בה מי שאין לה טומאה אלא אכילתה ע"ל (ויקרא כב, ה) נבלה וטרפה לא יאכל נבלת בהמה מטמאה בגדים אבית הבליעה

אמר רחמנא

GLU L ξI

דף מג

ולא עוך תוכו קמ"ל אמר ר"ל קנה

רבא אמר אפילו תימא במטלית רכה כיון מביא מבול לעולם אמר אביי במטלית עבה ר"א אומר כל האוחז באמה ומשתין כאילו אוכל בתרומה והרגיש וכו' אוחז והתניא מו) ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע היה זוכו מכשרו בעל קרי דכתיב (ויקרא טו, (ויקרא טו, ב) כי יהיה זב מבשרו עד שיצא הזב ובעל קרי אינן מטמאין וכו' זב דכתיב מה התם מאבראי אף הכא מאבראי אבל בלשון נגיעה למימרא דהיסט ונגיעה כידיו טומאה בכל התורה כולה ואפקיה רחמנא במים זהו הסיטו של זב שלא מצינו לו יא) וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שמף ממא מאי טעמא דאמר קרא (ויקרא טו, קנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור

דבעי רבא נעקרה בהרגשה ויצתה שלא בפשיטא ליה לשמואל מיבעיא ליה לרבא בהרגשה ויצאה שלא בהרגשה לישנא להאי לישנא איכא בינייהו נעקרה יורה כחץ אינה מטמאה מאי איכא בין האי אחרינא אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו באי אפשר לשמש בלא הרגשה לישנא תרגמא רב הונא במשמש מטתו בחלומו מהרהר בלילה ועמד ומצא בשרו חם טמא אמר רחמנא בראויה להזריע מיתיבי היה מרגיש בה אינה מטמאה מ"ט שכבת זרע אמר שמואל כל שכבת זרע שאין כל גופו אחמומי והדר אחמומי בשעתא לא שכיח בעין מדמעת וחוזרת ומדמעת בומני בנועל אאבת בתל מהכל זמל מאאבת ורבא לאוסופי לא חייש והתניא למה זה בתלר עקר ואביי הייש דילמא אתי לאוסופי

ועסיט בו את המהור מהור - כדמפרש טעמא לקמן:

כאילו מביא מבול - שמחמם את אבריו ומביא לידי קרי וזהו קלקול דור המבול שנאמר (בראשית מאי טעמא - טהור הניסט בקנה של קומטו של זב טהור:

וי:י"ב) כי השחית כל בשר:

איעקר בהרגשה:

עוד מיד בשעה אחת:

ויוצא כל שעה מעט אבל זה שנודעזעו אבריו נעקר כל הזרע ביחד ושוב אינו חוזר ומתחמם לעקור לא שכיח - והא דחניא כל זמן שאצבע בעין מדמעת ה"מ היכא דמתחלה ממשמש וחימם את עצמו במטלית עבה - שאינה מחממת:

ויצתה בלא הרגשה - דאינו יורה כחץ: בשרו חם - אברו:

לכשיטיל מים טמא - דנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו ואע"ג דלא נפיק בהרגשה הואיל ומעיקרא

אן מסכת נידה

אולינן אע"ג דמצי נקיט להו ה"מ ישראלית וטבלה מהו אם תמצי לומר בתר עקירה כוכבים זבה שנעקרו מימי רגליה וירדה או גילמא לא שנא תיקו בעי רבא עובדת נקיט לה אבל מימי רגליה דמצי נקיט לה לא עקירה אזלינן הני מילי שכבת זרע דלא מצי וירדה וטבלה מהו - אם תמצא לומר בתר תיקו בעי רבא זבה שנעקרו מימי רגליה הכא דלקולא לא אמרינן או דילמא לא שנא בתר עקירה אזלינן הני מילי לחומרא אבל שהרהר וירד וטבל מהו אם תמצי לומר אפילו קרי בעולם בעי רבא עובד כוכבים כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה הא טמויי מטמיא שנאמר (דברים כג, יא) כחץ אינה מורעת אורועי הוא דלא מורעא לה אמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה דרובה בהרגשה נפק לישנא אחרינא אמרי בטיל מים לכשיטיל מים טמא שאני התם בהרגשה מהו ה"ש בעל קרי שטבל ולא

סימאי דתניא רבי סימאי אומר מנה הכתוב ישמעאל מנינא מנא ליה נפקא ליה מדרבי בעל שתי ראיות שמטמא משכב ומושב ורבי מזובו ממא מקצת זובו ממא לימד על זב ראיות שחייב בקרבן או החתים בשרו ערי את זובו תלת לימד על זב בעל שלש ההוא למנינא הוא דאתא זובו חדא רר בשרו ורבי ישמעאל ההוא מרר נפקא ההוא מבעי ליה לה מטמא ואינו מטמא יבש דאמר קרא או החתים בשרו מזובו ורבנן פי האמה ולא הודו לו מ"ט דרבי ישמעאל אומר משום רבי ישמעאל זב צריך כחתימת שהן הוא דאמר כרבי נתן דתניא רבי נתן החתים בשרו מזובו והאנן תנן מטמאין בכל כחתימת פי האמה שנאמר (ויקרא טו, ג) או ומטמאין בכל שהן אמר שמואל זב צריך דטמאה דרבנן לא או דילמא לא שנא תיקו דטמאה דאורייתא אבל עובדת כוכבים זבה

שתים וקראו טמא שלש וקראו טמא הא

עובד כוכבים שהרהר - ונעקר ולא יצא: או דילמא לא שנא - לחומרא כגון לגבי עקירה דהרגשה דישראל ולא שנא לקולא כי הכא אזלינן בתר עקירה:

שנעקרו מימי רגליה - דהוי מעין אב הטומאה:

דלא מצי נקיט לה - מלצאת הילכך מכי עקר חשיב ליה צורך יציאה: [עובדת כוכבים] - סתם עובדת כוכבים מי רגליה מטמאין דחכמים גזרו עליהן שיהו כזבין לכל

דבריהם: לח מטמא - דהחתים משמע לח שהיבש אינו חותם פי האמה דנפיל:

רר - משמע לח כמו (שמוא"ל א כא) ויורד רירו:

או החתים - לח:

שתים וקראו טמא - כי יהיה זב מבשרו חדא זובו טמא תרי טמא:

erg r 21

שום שרץ קתני ושום שכבת זרע קתני ושרץ שכבת זרע בנגיעה אמר רב אדא בר אהבה דומיא דשרץ קתני מה שרץ בנגיעה אף כן בשרץ מאי לאו לנוגע לא לרואה והא שהשכבת זרע מטמא בכל שהוא מה שאין מה שאין כן בשכבת זרע חומר בשכבת זרע חומר בשרץ שהשרץ אין חלוקה טומאתו זרע מבשרץ וחומר בשרץ מבשכבת זרע לאו לנוגע לא לרואה ה"ש הומר בשכבת בכעדשה והאנן מטמאין בכל שהן תנן מאי ר"א בר"ש שכבת זרע לרואה במשהו לנוגע על הזוב שהוא ממא אמר רב הנילאי משום עד שיצא מבשרו זובו טמא למה לי לימד יהיה זב מבשרו מאי עביד ליה מבעי ליה מומאתו בזובו (ויקרא טו, ב) איש איש כי דנפקא ליה תרוייהו ויקרא טו מזאת תהיה כיצד שתים לטומאה ושלש לקרבן ולמאן

לא מטמא במשהו והא אנן תנן האברים

במשהו אף לנוגע במשהו א"ל רב הונא ש"ו בנגיעה ואוקי באתרא מה ש"ו לרואה מינה ואוקי באתרא מה שרץ בנגיעה אף שרץ בכערשה אף ש"ו בכערשה ולמ"ד דון בנגיעה אף שכבת זרע בנגיעה ומינה מה באתרא למ"ד דון מינה ומינה מה שרץ דון מינה ומינה ואיכא דאמרי דון מינה ואוקי איש ופליגי הנאי בעלמא דאיכא דאמרי לרבות נוגע בש"ז ת"ל (ויקרא כב, ד) או למן לגדול אמר רב פפא כתנאי מנין איכא עכבר דים ועכבר דיבשה אלא בין מאי היא אילימא בין ישראל לדנכרים ה"נ מי קמטמיא שכבת זרע דחלוקה טומאתו ערשה קאי דהא אילו חסר פורתא אבר מן השרץ שאני אבר דכוליה במקום ופחות מכזית בשר נבלה ופחות מכעדשה אין להם שיעור פחות מכזית בשר המת

בריה דרב נתן לרב פפא ממאי דמאו איש

על הזוב - שהטיפה עצמה טמאה: לנוגע בכעדשה - דמנגיעה דשרץ נפקא לן נגיעה דש"ז לקמן מאו איש אשר יגע וגו": אין לו הלוקת טומאה - דשרץ קטן מטמא בגדול אבל קטן פחות מבן ט" אין לו קרי: דכוליה במקום כעדשה קאי - כלומר מחוך חשיבוחיה שהוא אבר הוי חשוב במקום כעדשה: עכבר דים - אינו מטמא כדתניא בהעור והרוטב (חולין דף קכו:) דעל הארץ כחיב:

כתנאי - נוגע אי במשהו אי בכערשה: תנאי על כרחך פליגי בנוגע בקרי למ"ד דון מינה ומינה ובדון מינה ואוקי באחרא הילכך הנהו לה דמה שרא מנומא כנגיעה אפ ש"ז כנגעה נמינה ומינה ובדון מינה ואוקי באחרא הילכך הנהו

לה דמה שרץ מטמא בנגיעה אף ש"ז בנגיעה ומינה מה שרץ בכעדשה כו": דילמא מאו איש אשר תצא ממנו כו" ילפינן לה - ואפי" למ"ד דון מינה ומינה הוה במשהו דהא נגיעה מראיה יליף ודכ"ע דון מינה ומינה הוה דהכא ליכא פלוגתא דאוקי באתרא דהא מיניה וביה יליף: איכא דחני כרב פפא - מאו איש אשר יגע בכל שרץ: מחני' וזוקק ליבום - אם נולד יום אחד קודם מיתת אחיו אבל נולד לאחר מיתת אחיו אינו זוקק דכתיב (דברים כ"ה:הי) כי ישבו אחים יחדו:

התרומה

דשרץ קמרבי ליה דילמא מאו איש אשר הצא ממנו שכבת זרע קמרבי ליה ודכ"ע

דון מינה ומינה שיילינהן לתנאי איכא

דתני כרב פפא ואיכא דתני כרב הונא בריה

דרב נתן מתני, תנוקת בת יום אחד מטמאה

בנדה בת י' ימים מטמאה בזיבה תנוק

בן יום אחד מטמא בזיבה ומטמא בנגעים

היבום ומאכיל בתרומה ופוסל (את) [מן]

וזוקק ליבום דכתיב (דברים כה, ה) כי ישבו

रान धर

יג, ב) אדם כי יהיה בעור בעור אדם כל בני אדם ומטמא בנגעים דכתיב (ויקרא כן מה ת"ל איש איש דברה תורה כלשון לנקבה כל שהיא בין גדולה בין קטנה אם ולנקבה לזכר כל שהוא בין גדול בין קטן אומר (ויקרא טו, לג) והזב את זובו לזכר יוחנן בן ברוקא אומר אינו צריך הרי הוא דברי רבי יהודה רבי ישמעאל בנו של רבי איש לרבות בן יום אחד שמטמא בזיבה (ויקרא טו, ב) איש איש מה ת"ל איש תינוק בן יום אחד כו' מנא הני מילי דת"ר אשה בתי' ימים לזיבה מנין ת"ל ואשה לזיבה מנא ה"מ דת"ר אשה אין לי אלא אחד לנדה מנין ת"ל ואשה בתי" ימים מילי דת"ר אשה אין לי אלא אשה בת יום ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם *גמ'* מנהני ונוחל ומנחיל וההורגו חייב והרי הוא לאביו נמי אמר רב ששת הב"ע בכהן שיש לו שתי מעניתין מאי אריא בן יום אחד אפי' עובר אימא תיכול צריכא קראי אתרוץ אלא דמעיקרא גופה סריקא והשתא גופה סריקא גופה סריקא והשתא גופה מליא אבל הכא ואי כתב רחמנא כנעוריה משום דמעיקרא חד גופא אימא תיכול כתב רחמנא כנעוריה גופי אבל הכא דמעיקרא חד גופא והשתא לה משום דמעיקרא חד גופא והשתא תרי למעוברת צריכי דאי כתב רחמנא וזרע אין זרע אפילו עובר נמי דכתיב כנעוריה פרט לה אמר רחמנא והא אית לה מאי איריא ופוסל מן התרומה (ויקרא כב, יג) וזרע אין הם יאכלו בלחמו קרי ביה יאכילו בלחמו בתרומה דכתיב (ויקרא כב, יא) ויליד ביתו אין לו אמר רחמנא והא אית ליה ומאכיל בעולם ופוטר מן היבום (דברים כה, ה) ובן אחים יחדיו אחים שהיה להם ישיבה אחת

גמ' אשה - ואשה כי תהיה זבה וגו' והאי קרא בנדה משתעי:

בת עשרה ימים כו' - ואשה כי תזוב זוב דמה קא דריש:

יח) ועל הנפשות אשר היו שם נפש כל דהו

שהו ומטמא בטמא מת דכתיב (במדבר יט,

ובלמנוע משתעי קרא:

בנשות - כל שיש בו נפש: בנעוריה - ושבה אל בית אביה כנעוריה כלומר אם דומה לימי נעורים ושבה ואם לאו לא תשוב:

אדם - משמע כל שהוא מין אדם אפילו קטן כדכתיב (במדבר ל"א:ל"ה) ונפש אדם מן הנשים וגו'

קראי אתרוץ - דתרוייהו צריכי: ולאפוקי מדר' יוסי - דאמר במסכת יבמות בפרק אלמנה לכהן גדול (יבמות דף 10) יש לו זכייה ואפילו הוא במעי אשה זרה הכשרה לכהונה פוסלה דקסבר כל זמן שהוא במעי זרה זר הוא וכל

או מסכת נידה

בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר לומר מידי דהוה אזנב הלטאה דמפרכסת מר עד תלת פרכוסי אמר מר בריה דרב אשי מג באב אנני והא הוה עובדא ופרכס ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו אחד אבל עובר לא מ"ט דהוא מיית ברישא האם להנחיל לאחיו מן האב ודוקא בן יום מיניה לירתי אמר רב ששת נוחל בנכסי לאחיו מאביו אי בעי מאבוה לירתי ואי בעי נוחל ומנחיל נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן נמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין עובר לא בתרומה ולאפוקי מדר' יוסי דאמר עובר מן הגרושה דפוסל בעבדי אביו מלאכול לו בנים משאינה גרושה ויש לו בן יום אחד נשים אחת גרושה ואחת שאינה גרושה ויש

שממעט בחלק בכורה ואמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא בן שנולד אחר מיתח האב אינו ממעט בחלק בכורה מאי טעמא (דברים כא, טו) וילדו לו בעינן בסורא מחנו הכי בפומבדיתא מחנו הכי אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא בכור שנולד מעמא דברים כ"א:"ז יכיר בעינן והא ליכא והלכתא ככל הני לישני דמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא וההורגו חייב דכתיב (ויקרא משמיה דרבא וההורגו חייב דכתיב (ויקרא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם למאי הלכתא אמר רב פפא לענין אבלות כמאן

באדם אינו נפל הא לא שהה ספק הוי הכא

דלא כרשב"ג דאמר כל ששהה שלשים יום

שכן האי דבמעי גרושה הוא דאפילו כשיולד לא יהא ראוי:

לאחיו מן האב - דהא אין ירושה אלא לקרובי האב: נוחל בנכסי האם - אם מתה אמו ביום שנולד הרי הוא יורשה וכשמת הוא באין אחיו מאביו ויורשין הימנו נכסי אמו דאי לאו איהו הוו שקלי ליה קרובי האם דבן נוחל את אמו. אבל האם אינה נוחלת את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אותו דכתיב (במדבר אי:בי) למשפחותם לבית אבותם

משפחת האם אינה קרויה משפחה:

ופרכס - עובר שבמעי אמו אחר מיחחה חלחא פרכוסי. אלמא היא מייחה ברישא:

לומר שממעט כו' - מחניחין דקחני נוחל ומנחיל לומר שממעט בחלק בכורה כגון אם היה בן יום

אחד כשמת אביו והיה לו אח בכור ואח פשוט ומת הוא אחר אביו נוחל הוא מאביו את חלק רביעי

שבנכסיו ומנחילו לשני אחיו וחולקין הבכור והפשוט את חלקו של זה בשוה ונמצא ממעט בחלק

הבכור דאי לאו איהו הוה שקיל בכור תרי תילתי כגון מששה זהובים ארבעה ופשוט נוטל ב'

ההבכור דאי לאו איהו הוה שקיל בכור תרי תילתי כגון מששה זהובים ארבעה ופשוט נוטל ב'

והובים ועכשיו נוטל הבכור ג' זהובים כנגד שני אחין ומחלקו של זה ג' רבעי זהוב נמצאו ביד

בכור ד' זהובים חסר רביע וביד פשוט ב' זהובים ורביע. ודוקא בן יום א' אבל עובר אינו ממעט

ברואמר לקמן בן שנולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק הבכורה ונוטל הבכור שליש בכורתו

ובין שלשתן יחלקו ב' שלישים: בכור שנולד אחר מיחת אביו - כגון מת אביו והאשה מעוברת תאומים אין היוצא ראשון נוטל פי שנים. בלאו תאומים לא משכחת לה דכיון דבכור לא נולד עד מות אביו פשוט מהיכן בא. אי נמי

כמאן רלא כר' שמעון - אכולה מחני' קאי רקא חשיב בן יום אחד בן קיימא:

ולרבנן עד דמיקלע שנה רביעית ואיכא בינייהו טובא:

שלישית דהוא ערב ראש השנה ולרבנן עד למחר דמיקלע יום ראשון ברביעית: שלשים יום איכא בינייהו - לרבי מאיר מכי איקלע שלשים יום בשנה שלישית הויא בת ביאה

למ, תרב ראש השנה - של שנה רביעית לרבי מאיר גופיה לא הוי בת ביאה עד יום אחרון של מן הפסולין - כגון חלל נתין וממזר ועבד ועובד כוכבים:

משום בועל נדה לטומאת ז' אלא משום נוגע ולטומאת ערב:

מתני' בת ג' שנים - ביאתה ביאה לכל דבר: ומטמאה את בועלה - אם היא נדה. אבל פחות מכן אע"ג שמטמאה במגע אינה מטמאה את בועלה

אומרים בת שלשה שנים ויום אחד מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכמים בת ג' שנים ואפי' בת שתי שנים ויום אחד בשנה חשובין שנה איכא בינייהו מיתיבי איכא בינייהו ור' יוחנן אמר ל' יום בינייהן אמרי דבי רבי ינאי ערב ראש השנה מאיר וחכ"א בת ג' שנים ויום אחד מאי בת ג' שנים מתקדשת בביאה דברי רבי פעוע מכל כוועל אאבת בתל "רם, ע"ר האמורות בתורה מומחין עליה והיא פטורה פסלה מן הכהונה בא עליה אחד מכל העריות תאכל בתרומה בא עליה אחד מן הפסולין לממא משכב תחתון כעליון נשאת לכהן עליה משום אשת איש ומטמאה את בועלה בביאה ואם בא עליה יבם קנאה וחייבין מתני בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת במאי עסקינן דקים קיה שכלו לו חדשיו

6 I

07 מסכת נידה

אין סנדל שאין עמו ולד: סגדל - כשמתעברת תאומים פעמים שאחד דוחק את חבירו ופוחת את צורתו כדאמרינן במכילתין משמשות במוך - תקותן הוה לשמש במוך שלא יתעברו:

אוי לשלש שנים שאבדתי - משנראיתי לביאה:

יוסטני:

האי דם נדה הוא - האי דתוך ג':

הוה להו מאן לימא לן דלא הדרי לאלתר:

ומאן לימא לן - כלומר אפי' אם תמצי לומר מיול אזלי בביאה תוך ג' מי איכא למימר שהות לא עליה לאחר ג' וזונה היא ופסולה לכהונה:

אלא אי אמרת - לא אזלי בביאה תוך ג' הוה ליה למיתי דם לאחר ג' וכיון דלא חזיא אחר בא שהות הוא דלא הויא להו מתוך בעילה שבעל תדיר:

אי אמרת מיול אולי - בביאה בתוך ג' לגמרי והדר אתו לא מחוקינן לה כוונה דהא דלא הדור בני בתולין - בתוך ג' שנים:

אלא לרבי ינאי - דאמר לר"מ עד סוף שנה שלישית לאו בת ביאה היא קשיא:

נפקא מינה כגון שבעל בתוך ג' ומצא דם שנורת לאלתר והא אחר בא עליה אלא דמכה שבתוך ג' אינה חוזרת לאלתר שמא רב הייא בריה דרב איקא ומאן לימא לן ג' הא אחר בא עליה מאי מתקיף לה אמרת אתצודי הוא דלא מתצדי עד לאחר ואטו שהות הוא דלא הויא להו - אלא אי שלש ולא מצא דם אי אמרת מיול אולי כיוו שבעל בתוך ג' ומצא דם ובעל לאחר מתצדי עד לאחר ג' למאי נפקא מינה מנול אולי ואחו או דלמא אחצודי הוא דלא כנותן אצבע בעין איבעיא להו הני בתולין אלא לר' ינאי קשיא קשיא פחות מכאן איכא תנא דאמר ל' יום בשנה חשובין שנה דקאמר יום אחד בשנה חשוב שנה הכי נמי בשלמא לר' יוחנן כי היכי דאיכא תנא

קמיה דרב נחמן ג' נשים משמשות במוך בבית אבא ומי מעברה והתני רב ביבי נילדתי בשבע אוי לשלש שנים שאבדתי שנה ויום אחד אמרה לו אני נשאתי בשש ובכמה מתעברת אמר לה בת י"ב XLL אשה בכמה ניסת אמר לה בת ג' שנים ויום אנטנינוס שבאת לפני רבי אמרה לו רבי ת"ר מעשה ביוסטני בתו של אסוירוס בן וחוזרת ומדמעת אף בתולין מיזל אזלי ואתי ולא כלום מאי לאו הא קמ"ל מה עין מדמעת למחני כנותן אצבע בעין לחני פחות מכאן ת"ש פחות מכאן כנותן אצבע בעין למה לי ג' האי דם נדה הוא מאי אמר רב חסדא אתצודי הוא דלא מתצדי אלא עד לאחר ואחו האי דם בתולין הוא אלא אי אמרת ובעל לאחר ג' ומצא דם אי אמרת מיול אולי

राव द्राप

GLU L 17

נדריה קיימין ובודקין כל שתים עשרה בן

נדריה נבדקין בת שתים עשרה שנה ויום א'

גט *בוווי*, בת אחת עשרה שנה ויום א'

אמר רב הכי קאמר לכשיגדיל יבעול ויחן

בן ט' צריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו

צריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו אף ביאת

בן ט' כמאמר בגדול מה מאמר בגדול

ולכשיגדיל בגט סגי לה והתניא עשו ביאת

ידו ואם בא על אחת מכל העריות האמורות

ופוסל את הבהמה מע"ג המזבח ונסקלת על

תחתון כעליון ופוסל ואינו מאכיל בתרומה

עם עד שיגדיל רמטמא בנדה לטמא משכב

ויום אחד שבא על יבמתו קנאה ואין נותן

בה את התלמידים "מתנ" בן תשע שנים

מסיני ואף רבי עקיבא לא אמרה אלא לחדד

שלש שנים כשרה לכהונה הלכה למשה

התורה הלכה למשה מסיני כך פחותה מבת

הדבר קשה בעיניכם [אמרו ליה] כשם שכל

בתורה מומתין על ידו והוא פטור

מחני' נבדקין - אם ידעה לשם מי נדרה ולשם מי הקדישה:

מאמר - קידושי יבמה:

גמ' בגט סגיא לה - בתמיה אם בא לגרשה:

לדושיו קדושין:

דכשר מן התרומה ואי משום קדושין למהוי בת כהן לישראל לאו קדושין נינהו דקטן דקדיש אין ישראל שבא על בת כהן ליכא למימר דפוסל מן התרומה דאי משום ביאת זנות לא פסלה זנות ופוסל - כגון בן ט' שנים כותי או ממזר שבא על הכהנת פסלה מתרומת אביה אבל בבן תשע

פחות מכן - אינה צריכה לשמש במוך דודאי לא תתעבר:

לא אמרה - הא דקאמר פסולה לכהונה אלא לחדר:

מצצה - כלומר אף אני טעמתי טעם זנות:

התלמידים מסתכלים זה בזה אמר להם למה

אמר לה אם כן פסולה את לכהונה - ראה

ראשונה ושניה גוער בה שלישית מצצה

דומה לתינוק שטמנו לו אצבעו בדבש פעם

אמרה לו רבי אמשול לך משל למה הדבר

אני לכהונה אמר לה כשרה את לכהונה

אמרה לו ר' נבעלתי בתוך שלש שנים מה

ת"ר מעשה באשה אחת שבאת לפני ר"ע

ח) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר

חמורים בשרם ואיבעית אימא (תהלים קמד,

איבעית אימא (יחוקאל כג, כ) אשר בשר

שנאמר (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה'

משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו

והולכת דברי ר"מ וחכ"א אחת זו ואחת זו

ויום אחד פחות מכאן או יתר על כן משמשת

קטנה מבת י"א שנה ויום אחד ועד י"ב שנה

מניקה שמא תגמול את בנה וימות ואיזוהי

ועמוע מאוברת שמא תעשה עוברה סנדל

למני מאוכרת ומניקה - קטנה שמא תתעבר

מחני' קנאה - ווכה בנכסי אחיו ואע"ג שאין קנין לקטן הרי קנויה לו ועומדת:

ומטמא בנדה - אם בא עליה דביאתו ביאה לכל דבר:

עסכת נידה

בשנה של שלש עשרה: בשתים עשרה בעיא בדיקה באחת עשרה לא נדריה נבדקין למה לי איצטריך סד"א סתמא ובודקין כל י"ב בת אחת עשרה ויום א" בבי בת י"ב שנה ויום א' נדריה קיימין עו אא גיבדוק קמ"ל ולתני הני תרתי היכא דבדקנא ל' ולא ידעה להפלות אימא הואיל ואמר מר ל' יום בשנה חשובים שנה שתים עשרה למה לי סלקא דעתך אמינא י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימין בודקין כל סד"א בודקין לעולם קמ"ל וכיון דתני בת בת י"ב שנה ויום א' נדריה קיימין למה לי בת אחת עשרה שנה ויום א' נדריה נבדקין TLL TLL LUZLAL UZLA TC., ICIL LUTX אנו יודעין לשם מי נדרנו לשם מי הקדשנו בקרש לאחר הזמן הזה אע"פ שאמרו אין מי הקדשנו אין נדריהם נדר ואין הקדשן שאמרו יודעין אנו לשם מי נדרנו לשם כל שלש עשרה קודם לזמן הזה אע"פ בן י"ג שנה ויום אחד נדריו קיימין ובודקין שתים עשרה שנה ויום אחד נדריו נבדקין

ולאחר זמן אי אייתי ב' שערות הוי גדול ובר עונשין:

הגי מילי - דמקמי הכי מוחזקין קטנים ולאחר זמן מוחזקין גדולים: דברים האמורים כו' - דחינוק ממהר להתחכם יותר מתינוקת:

> מצוי בבית רבו נכנסת בו ערמומית תחלה רב שמואל בר רב יצחק מתוך שהתינוק לקלעיתא בנייתא ור"ש בן אלעזר מ"ט אמר אצל אדם הראשון שכן בכרכי הים קורין האדם מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל משום ר"ש בן מנסיא ויבן ה' [אלהים] את מבעי ליה לכדריש לקיש דאמר ריש לקיש בינה יתירה באשה יותר מבאיש ואידך ההוא [אלהים] את הצלע מלמד שנתן הקב"ה דרבי דכתיב בראשית בי:כ"ב ויבן ה' בתנוק בתנוקת אמורים א"ר חסדא מ"ט בתינוקת בתינוק אמורים דברים האמורים רבי ר"ש בן אלעזר אומר דברים האמורים אינהו נסמוך עלייהו קמ"ל ח"ר אלו דברי היכא דלא קאמרי אינהו אבל היכא דקאמרי הזה ואחר הזמן הזה למה לי סד"א הנ"מ מיבדקה באחת עשרה קמ"ל - קודם הזמן בעיא בדיקה והיכא דחזינן לה דחריפא טפי

ובודקין כל י"ב בת אחת עשרה ויום א' מצוי בבית רבו יצחק מתוך שהתינוק נדריה נבדקין למה לי איצטריך סד"א סתמא מצוי בבית רבו נכנסת בו ערמומית תחלה בשתים עשרה בעיא בדיקה באחת עשרה לא איבעיא להו תוך זמן כלפני זמן או כלאחר קודם הזמן הזה - כגון בתינוקת קודם שיבא ראש השנה של שתים עשרה ובתינוק קודם ראש השנה של שלש עשרה: בודקין כל י"ב למה לי - הא תנא דמיום א' בשתים עשרה מתחילין לבדוק ואינן קיימין בלא בודקה עו יום אחד בי"ג אלמא כל י"ב היי זמן בדיקה: בודקין כל י"ב למה לי - מדתנן ליה בודקין כל י"ב שמעינן דמקמי הכי לא:

לעונשין - וכגון דאייתי שתי שערות תוך הזמן דאי לא אייתי אפילו לאחר זמן לאו בר עונשין הוא

לאו דאייתי שתי שערות דמי אי דלא אייתי שתי שערות קטן הוא אלא מגופא דמתניתין קא דייק הא לאחר זמן היכי מסיפא לידוק מרישא ולא היא רב המנונא רב המנונא ממשנה יתירה קדייק ואדרייק זמן כלאחר זמן ולא היא רבא קטעי הוא סבר אין נדריהם נדר ואין הקדשן הקדש הא תוך יודעים אנו לשם מי נדרנו לשם מי הקדשנו אימא רישא קודם הומן הזה אע"פ שאמרו הקרש הא תוך זמן כלפני זמן אמר ליה רבא נדרנו לשם מי הקדשנו נדריהם נדר והקדשן הזה אע"פ שאמרו אין אנו יודעים לשם מי לפנים בישראל מתיב רב המנונא אחר זמן נחמן בר יצחק וסימניך (רות ד, ז) וזאת תרווייהו תוך זמן כלאחר זמן אמר רב כלפני זמן ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי דאמרי מאי רב ור' הנינא דאמרי תרווייהו תוך זמן דמיא ולאו כלאחר זמן דמיא אלא לעונשין זמן למאי הלכתא אי לנדרים לאו כלפני זמן

כדפרכינן לעיל והא דחני ליה תנא דמחני" למידק מינה לענין עונשין הא תוך הזמן כלפני הזמן מתיב רב המנונא - קס"ד כדאמר לקמן דרב המנונא משנה יתירה דייק דלא איצטריך למתנייה ולא תטעה להחליף דבריהם. ל"א שמו של רב דאמר כלפני הזמן מובלע בחיבת בישראל: וואת לפנים - וואת לשון נקבה כלומר רב חנינא דשמיה לשון נקבה אמר לפנים כלומר לפני זמן

להפלות ואפילו הביא ב' שערות לאו איש הוא דניהוי נדרו נדר מחמת אישות בלא הפלאה: כראמר לעיל ומיהו מגופא דסיפא שמעינן דעד דמטו לאחר זמן בעינן יודע להפלות ואם אינו יודע איצטריך לענין גדרים דלא תימא הני מילי היכא דלא קאמרי אינהו אבל היכא דאמרי אינהו כו' לאחר זמן. והשתא ליכא למיפרך לידוק מרישא דהא לא דייק מידי דבין רישא ובין סיפא לגופא מגופא דמחני' דייק - דלא מחוקמא אלא כשהביא שתי שערות ואפ"ה לא חשיב ליה גדול עד דאי לענין נדרים לא כלפני זמן ולא כלאחר זמן:

חידושי רמב"ן על נדה

פרק ג המפלת חתיכה

משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה. הא לא סייעתא היא דקס"ד עמה לאפוקי תוכה חוצץ כדפרישית לעיל, א"נ א"ל דמתניתין לראות דם בחתיכה ומין במינו הוא ואינו בדר' יוחנן דהתם משום דדרכה של אשה היא ולא קס"ד השתא ומ"ה פריק אפילו עמה אין תוכה לא ההיא מימרא דגמרא ואת"ג דאמרן לעיל בגמרא דאלו רבנן סברי קושיא וממתני' לית ליה סייעתא בהדייהו. מינין טהורה ומדר' יוחנן מיפרשא ליה לאפוקי חתיכה גופה דאפילו היא מארבע דמתני' לאו עמה לאפוקי תוכה אלא עמה עמה דם אין בתוכה לא. וא"ל קס"ד השתא ליה מיניה ליסייעיה ממחנו' דקתני אם יש משום רשב"י המפלת וכו". וא"ל אדמקשי דמקשינן לר' זירא **והא אמר ר' יוחנן** לרבנן דמתני' ולר' יהודה מיירי. הא דרביה, והאי דקאמר ר' יוחנן ד"ה טהורה דמתני לישנא קמא מתרץ הא דידיה הא וא"ל אתיא כלישנא בתרא דר" יוחנן מאן שדרכה של אשה לראות דם נדה בחתיכה יוחנן ליחזי אם חתיכה זו מד' מינין טמאה שהורה. איכא דמקשו ללישנא קמא דר' הא דאמר ר' יוחנן אם יש בה דם אגור

לראות דם נדה בחתיכה אלא האי דם חתיכה ולא בחתיכה ורבנן סברי אין דרכה של אשה אפלאי רחמנא מיעטה מבשרה ולא בשפיר וכיון דאיפלאי וליכא חציצה טמאה וכי לא סבר דרכה של אשה לראות דם נדה בחתיכה בדקלאי קלויי פליגי מר דהו רבי אלעור לראות דם נדה בחתיכה. פירש רש"י ז"ל פליגי בחתיכה מר סבר דרכה של אשה נמצדר אביי בשפופרת דכ"ע לא פליגי כי מהור' הילכך מפרש ואזיל כולה פלוגתייהו. שעיכה גופה הוא אפילו איפלאי נמי ודאי אלא בדלא אפלאי וכיון דרבנן סברי דם אלעזר סבר דם אגור הוא א"א לטהר דבהא נמי פליגי לפום טעמייהו דכיון דר' דפלי פלויי איכא בנייהו משום דקים ליה ממאה ואפילו בשפופרת אלא הא דאמרינן אין זה דם נדה אלא של חתיכה הא דם נדה בחתיכה וכ"ש בשפופרת ואתי רבון למימר א"ב דת"ק סבר בבשרה ולא בשפיר ולא דצריך להכי דהא מצי למימר אלא שפופרת אלא לאו דפלאי פלויי איכא בנייהו. לאו דאקשינן ת"ק נמי טהורי מטהר. ומפרקי'

ולא מחוור דא"ה לא דמי האי דרכה של

עצמה הוא.

אשה וכו' לאותו שאמרו למעלה בדר' יוחנן דהתם קאמרינן דכיון דדרכה אע"ג דלא אפלאי נמי לא חוצה דהיינו אורחא ולישנא דגמרא נמי לא משמע הכי כלל.

אלא ה"פ מרדאינהו רבנן סברי דרכה של אשה לראות דם בחתיכה ולא מהרו כאן אלא משום שאין זה דם נדה אלא דם חתיכה והיכא דהוי ודאי דם (חתיכה) [נדה] כגון מצא בה דם אגור ממאה והיינו לר' יוחנן ומר דהוא ר"א סבר אין דרכה של אשה הילכך הוי ליה כשפופרת ורחמנא אמר בבשרה.

והאי דמדכרי' סברא דרבנן מקמי דר' אלעזרא"ל משום דאמרן לעיל דרכה של אשה כסברייהו א"נ לאו דוקא וכן בכמה

דוכתי בתלמודא דלא קפדי.

ובודאי דה"מ אביי לחרוצי כדרבנן הא דם נדה ודאי טמאה בדאיפלאי ובשפופרת דכו"ע לא פליגי דטהורה אלא ניחא ליה לחרוצי בדידה ולא לעיולי בה פילי דהשתא לא מוספינן בפלוגחייהו איפלאי פלויי כלל אלא בדם אגור בחחיכה פליגי כדפרישית, ועוד לאוקמה כדר' יוחנן דלעיל דלא לחקום דלא כחד כנ"ל.

> ויש מפרשים דלא ניהא ליה לאביי לאוקומה פלוגתא דרבנן אפלאי פלויי בלחוד דהא לא מדכרא בהדיא במילתיה דר' אלעזר דאנן בגמרא לאו חסורי מחסרא לברייתא כלל אלא מימר קאמרינן דלר"א בודאי פלאי ממאה ולא ניהא ליה לאוקומא פלוגתייהר אמאי דלא מתפרש בברייתא בהדיא.

ולאו מילתא היא ור"א ורבנן תרווייהו מטהרין מר נסיב לה טעמא מבשרה ולא בחתיכה ולפום טעמיה איפלאי פלויי טמאה ומר נסיב לה טעמא אין זה דם נדה לטהורי נמי אפלאי פלויי אלא כטעמא דפרישית

لادحاك.

عے باد

דלהכי בעינן חתימת פי האמה דליהוי נגיעת והא דדאיק מינייהו למימרא דנוגע הוי קרי לא כתיב ובזב כתיב או החתים בשרו. נמי חתימת פי האמה כזב דהא קרא בבעל דבעי פי האמה ואיחקש בעל קרי לזב ובעי בפ' ואלו דברים בפסחים דס"ל בזב כר' נתן מיניה דוב וסבר לה נמי כר' שמעון דאמר יוצא דופן ולפום הכי גמר רב הונא בעל קרי הונא] הוא דאמר נמי כר' נתן כדאיתא בפרק תתמה [דהא שמואל] רביה (דרבה) [דרב זב אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה ואל דופשיה פשיט ליה דס"ל כר" נתן דאמר למימרא **דנוגע הוי.** פירש רב הונא אליבא הוא אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה, עומד בבית החיצון הרבה. והלא עצמו משעקר שסופו לצאח מיד ולא האשה שהרי זב וזבה הוקשו א"נ באיש דינו לטמאות רחמנא בחד ואיצטרך חבריה שלא תאמר אלמא אין דינה לטמא. לא קשיא דגלי איצטרך בבשרה לומר שמטמאה בפנים יטמא בפנים דאלמא דינא הוא דמטמא והכא ואי קשיא הכא איצטרך קרא לומר שלא א"ד האי ממנו עד שהצא טומאתו להוץ.

חוץ כדפי' רש"י ז"ל, ק"ל אי הכי זב נמי

חותם פי האמה הרי הוא כנוגע ממש שמין כן י"ל כיון שיוצא עם שכבת זרע שהוא בהם חתימת פי האמה ואין הזוב מטמא אלא לה בלא צחצוחי זיבה ואם תאמר והלא אין מימאן הכתוב, ומפרקינן התם בשביל שא"א שניהן טומאה אחת להן בכל ענינן ומדין מגע סותר בזיבה אף הרואה לא יסתור שהרי טומאת מגע היא א"כ מה הנוגע בקרי אינו אא"א אינו ממא אלא בנוגע וטומאחו נמי הוא יש לו טומאה בראיה שאינו מדין מגע משום רואה הרי דומה לזב מצד אחד שאף במקום שאינו טמא משום נוגע טמא הוא אלשי' אא"ב בעל קרי רואה הוי ואפילו ונגע בו מגע הוץ דה"ל רואה ונוגע ומ"ה שלא יהא טמא טומאת שבעה עד שיראה זוב באמה דליהוי נמי נוגע גזירת הכתוב הוא והאי דאחמיר ד) עליה רחמנא בחתימת פי כזב מומאת ערב ואלו רואה מומאת שבעה הוי רואה לענין טומאה דיליה דאלו נוגע ודאי אע"ג שנוגע הוי לענין שיעוריה מיהו דוצה צוי ולמה לא יספור בזיבה, א"ל בזב

והיינו דלא אקשינן יטמא טומא' שבעה אלא הסתור ז' דטומאה בזוב גמור לית ליה כיון

במינו הוא ואינו חוצץ.

דאינו רואה בשיעורו טומאח מגע זוב אית ליה וכיון דזוב הוא מיהא ובראיה דין הוא לסחור הכל שאין כאן ז' נקיים דהא הוה ליה כאלו ראה זוב בנחיים שאין אחר אחר

۲۵۲۲۲

הזוב הזה כדי ראיה אין לו טומאת שבעה ואפילו לסתור ז' אלא סתירתו כטומאתו והא נמי רב הונא אליבא דנפשיה פשט ליה דהא בפרק כיצד הרגל בב"ק איכא ר' אליעזר דסבר אפשר בלא צחצוחי זיבה כלל, ומיהו בהא כרבנן פריק ליה ורבים נינהר.

נוגע הרי חרי קראי למה לי דהא כחיב רואה וכחיב נוגע וכדדרשינן בפרק יוצא דופן מדכחיב או איש, א"ל אע"ג דרואה דוקא בנוגע הוא דמטמא ה"א ה"מ ברואה דאיכא חרחי מגע וראיה אבל בנוגע לחודיה לא קמ"ל. הא דחנן **המפלח מין דגים וחגבים ושרצים אם יש עמהן דם טמאה.** אוקי' במחלוקת שנויה ורבנן היא ומדלא פרישנן הבי ברישא דקחני כמין קליפה כמין שערה כמין עפר וכמין יבחישין ש"מ דההיא שערה כמין עפר וכמין יבחישין ש"מ דההיא

> לפתיחת קבר קטנה בלא דם ודמיא הא לההיא דמפרקינן בכריתות (דף ט') [דף י' ואין הגירסא שם כן] כי אמרינן א"א לפתיחת הקבר בלא דם היכא דגמר הולד דמיפתח טפי ב) ואפשר לפתיחת הקבר בלא דם וכ"ש בכמין קליפה ויבחושין.

> ניימ הא תנא דבי רבי ישמעאל ולא מפרק זו אינה ג"ש כלל, והיינו דאקשינן מאי אפתר לי' למיגמרינא לתרווייהו אלא ה"ק מיצירה. לאו למימרא דסתרי אהדדי דהא דנין יצירה מיצירה ואין דנין בריאה אלא של מכה הוא. הא דאמרינן מעיקרא בחוקת מעוברת והפילה לאו מעוברה הוא יש לה שממנה מפלח כן ואע"פ שהיתה הוא אינה נמוחה אבל כאן רואה היא ומכה אלא שאינה ממאה וכן בחתיכה דבשר גמור טמאה דהתם בריה נינהו ודאי ונולדת היא שאין עמהם דם תטיל למים ואם נמוקו טעמא דלא אמרינן בדגים וחגבים ושרצים הוא וכרואה דם יבש בעלמא הוא והיינו נמי ועפר אינה לידה אלא כמקור שהפיל טיפין שפיר יש בו פתיחת הקבר אבל יבחושין לפתיחת הקבר בלא דם א"ל התם דהפילה יודעת מה הפילה ר' יהושע אומר א"א ואם תאמר מ"ש ממפלת רוח דתנא באינה

אלא חד במופנה הילכך מדדמי ילפינן דאף יצירה מיצירה דהשתא ודאי ליכא למיגמר [ומשני ויברא לגופיה] וייצר לאפנויי ודנין ובדר אקשי' ועוד נגמר בריאה מבריאה היכא דסתרי אהדדי והכא תרווייהו דגמר. בעלמא אלא ודאי משום דלא אמרינן אלא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן כדאתמר עני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא

לגופיה ואין מופנה כל עיקר וכל ג"ש שאינו ה"ל בריאה דאדם לגופיה וגבי תנינים נמי מצד א' וכיון דע"כ יצירה יצירה גמרינן דלכ"ע מופנה משני צדרין עדיף ממופנה ול"נ דהאי לישנא קמא לא צריך פירכא

להשיב מה לאדם שכן מטמא מחיים.

מאין מופנה משני צדרין ומשיבין ה"ג יש

בעשייה אלא בצוויי, ופי' רש"י ז"ל דכיון

הא כתיב נמי ישרצו המים ההוא אין כתוב

ויברא גבי תנינים לאו מופנה. אי קשיא

כלל כדבעי למימר קמן. והא דאמרינן

הוא ואמסקנא ניחא דליכא למיגמר דבריאה

בשתא לא מסיק טעמיה אלא מפרש ואויל

והוה ליה כשאינו מופנה כל עיקר אי נמי

דאפנויי דויצר דאדם לאו להך ג"ש הוא

בריאה דתנין מיני' בדין מופנה מצד אחד

על גב דוייצר מופנה גבי אדם ליכא למיגמר

ומיניה גמרינן בין לרבי ישמעאל בין לרבנן למישרי שני צדרין דמופנ' בדידיה שדינן מופנה מצד אחד הוא דכל היכא דאיכא דכולהו בגוה כי היכי דלא נימא באידך רחמנא לבהמה משני צדדין דשדינן מופנ' מופנה משני צדרין איהי עדיף ולהכי אפנויי ולר' ישמעאל נמי הא עדיפא דהיכא דאיכא ופריק לרבנן הא עדיפא דהא אין משיבין מגדע ולא לאפנויי תרווייהו ומיגמר מנייהו אמאי ניחא לך לאפנויי לחדא לגמרי ומיגמר וגמרינן היינו דקאמרי ומאי נ"מ זה כלומר ודגמרינן ויברא דתנין לגופיה ודאדם מופנה וא, ע וייצר האדם לגופי' ודבהמה מופנה מופנה כל עיקר אין למידן הימנה.

מעצמו, וכן פי' רש"י ז"ל. כראשכחן בפרק כל היד שאין אדם ג"ש ורבנן דפליגי עליה דר"מ במתני" לא גמירי שמשיבין ולפום הכי בעי' מאי פירכא בריאה אע"פ שאינה מופנה כל עיקר אלא יצירה יצירה יכולין אנו לגמור בריאה מאי פירכא משום דאפילו כשאנו גומרין אבל ללישנא דרב אחא הויא דבעי' והאי

היה ועוף כי פרכת גבי תנין מה לאדם שכן ותיתי מכאן דכיון דגמר יצורה ואתו בהמה ואי קשיא לך לר"מ מאי פירכא ליהדר דינא

מטמאו מחיים נימא בהמה חוכיה א"נ נגמר מוייצר דבהמה למד מלמד א"ל מה לשניהם שכן מטמאין במגע ובמשא האמר בדגים שאינן מטמאין ואע"פ שמקבלין טומאה טומאה עצמן אין להם.

דף כג

למימרא דחיי. פי' רש"י ז"ל דהא אחותה לא מיתסרא אלא בחייה דאין איסור אחות אשה לאחר מיתה ותמהני א"כ יפה שאל ר' ירמיה ונימא נפקא מינה לענין אתסורי באמה ואם אמה דאמות אפילו לאחר מיתה מן התורה ועוד נפקא מיניה לאתסורי באחותה שנים וג' ימים.

צלגול עין שלדבריהם אפילו תייש גמור טעמיה דר"מ משום יצירה יצירה או משום דרב פליג אדשמואל ור' יוחנן דפרשי לעיל רב הכל מודים וכו". פי' ר' ירמיה משמיה ובמינו מתקיים. א"ר ירמיה בר אבא אמר מתקיים כנפל גמור שהוא אינו מתקיים שהוא חי אלא ולד הוא לענין טומאה שבמינו לא אמר ר"מ שהוא ולד שיעלה על דעתו אדם או בשיש בו מצורת אדם אלא ה"ק משום יצירה יצירה או שגלגל עיניו כשל לאו דוקא דהא לא טעמא הוא לר"מ אלא מאיר אלא הואיל ובמינו מתקיים, פי' הואיל והאמר ר' יהודה אמר שמואל לא אמרה ר' לכל דבר אלא ודאי סבר ר' ירמיה דהיי אמור כגון בת שמונה והלא הרי הוא כאבן לו לחיות כלל אין קדושין תופסין בנפל אלא כך פירשו למימרא דחיי שאם א"א

> במעי אשה ולד מעליא הוא לטומאות לידה וכ"ש גופו אדם ופניו תייש דאיכא מקצת אדם.

וה"ג משמע דס"ל לרב יהודה משמיה דרב כותיה מדקאמר הואיל ובמינו מחקיים ולרב ירמיה משמיה דרב ליח ליה הנהו טעמי אלא ר"מ ורבנן בסברא בעלמא פליגי בשפניו אדם ונברא בעין א' כבהמה שר"מ אומר מצור' אדם בעינן והא איכא וחכמים אומרים כל צורח ממש.

וה"ה לר' מאיר' דבמצה ועין וגבן העין ולסת וגבת הזקן סגי אלא להכי נקט פניו אדם ועין אחד כבהמה להודיעך כחן דרבנן והא דאמרי ליה רבנן והא איפכא תניא לאו איפכא תניא דוקא דמתהפכי תרתי סברי דהא לא (מתסרא) [מתהפכא] סברא דרבנן לר"מ אלא איפכא בלישנא לכולהו ואיפכא בסברא דר"מ דמפכא לה ברייתא לרבנן

ולסבריה דרב הא דחני' לקמן המפל' דמות נחש אמו טמאה לידה ר' יהושע יחידאה היא ולית ליה דר"מ וכ"ש דרבנן וההיא דחניא לעיל נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה בהכי

rcterrw rw" 1"7.

נמי מתוקמ' בבהמה וחיה ומקצ' סימנין דאדם דכיון דהיא עצמה עיניה הולכות כשל אדם במקצת סימנין נעשית כאדם גמור מה שאין כן בעופות שאפילו כל פניו כאדם ועיניו לצדדין אינו כלום.

והאי דדחי רב אחא בריה דרבא לעיל תבדוק לרבנן דמודו רבנן בקריא וקפוף הואיל ויש להם לסתות כאדם דחייה בעלמא היא דדחי בסברת דר' אלעזר בר צדוק אבל לפום מסקנא לרבנן לסתו' חדא מצורות דפנים נינהו וצריך נמי גבין וגבת זקן דאדם ועין נמי דאדם ואף ע"פ שהולכות לפניהם צריך

צורת דאדם באוכמא.

ור"מ דלרב ירמיה גופיה אית ליה אליבא דר"מ יצירה יצירה ואי כולה חייש בפניו וגופו אמו טמאה לידה הואיל ובמינו מחקיים והא דאמה גופו אדם ופניו חיש ולא כלום משום שאין זה לא מין בהמה ולא מין אדם והואיל ואין לו מין שמחקיים דברי הכל ולא

ולפי דבריהם קשיא, א"כ מנא ליה לרי ירמיה א"ר דר"מ בפניו אדם ונברא בעין א' כבהמה פליג דילמא בההוא כרבנן ס"ל דלאו אדם הוא ומין בהמה נמי אינו שאין לך בבהמה כמותו והם אומרים קסבר רב

כלום.

ליה רבנן כל שאין בו מצורת אדם ולא קחני הרכמים אומרים אמו טהורה א"נ וחכ"א אינו ולד שמעי' דר"מ דמטמא נמי במקצת צורה ואמרי ליה לא כל צורה בעי למעוטי צורה ואמרי ליה לא כל צורה בעי למעוטי צורה ואמרי ליה לא כל צורה בעי למעוטי צורת אדם והא דאמרי ליה רבנן והא איפכא צורת אדם והא דאמרי ליה רבנן והא איפכא צורת אדם והא דאמרי ליה רבנן והא איפכא צורת לגמרי מ"ט או כולו אדם או כולו בהמה וחכ"א מצורת אדם ולא פניו בהמה צורת לגמרי מ"ט או כולו אדם או כולו אבל במקצת צורת אדם ולא מניו בלא פניו בהמה וחכ"א מצורת אדם ולא פניו בהמה נתכ"א מצורת אדם ולד הוא והיינו אבל במקצת צורת אדם ולד הוא והיינו אבל במקצת צורת אדם ולד הוא והיינו אדם ליה דהמה וחכ"א מצורת אדם ולא פניו בהמה וחכ"א מצורת אדם ולא פניו בהמה וחניא איפכא אינו לגמרי הוא שר מליגי וברייתא נמי משמע ליה דבחרתי פליגי וברייתא נמי

הראשון שכחבנו ואנ"ג דקשיא נחש דר'

דמסייעא להו כך מפורש בספר הישר.

יהושע כדפרישית.

והא דחניא המפלח דמוח ליליח אמו ממאה לידה ולד הוא אלא שיש לו כנפים ולא אמרינן משום דגופו חיש ופניו אדם היינו נמי טעמא משום דודאי פניו אדם אע"פ עגופו חיש בחר צורח פנים אזלינן אבל בדמוח ליליח ס"ד אין כאן צורח אדם כלל אלא צורח ליליח היא זו בין בגוף בין בפנים

למשמע לן דלילית גופה ולד הוא אלא שיש

לו כנפים.

717 67

זמר רבא ושטו נקוב אמו טמאה. פירש"יי ז"ל קסבר טרפה חיה. וקשה להעמיד דברי הרב רבא שלא כהלכה ועוד אני תמה וכי מפני שאין טרפה חיה י"ב חדש נטהר אמו של זה והלא הנפל שהוא כאבן ואינו יכול לחיות או שיצא מת ומחותך ואינו יכול לחיות או שיצא מת ומחותך אמו טמאה זה שיצא נקוב הישט וכלו לו אמו טמאה זה שיצא נקוב הישט וכלו לו אמו טמאה זה שיצא נקוב הישט וכלו לו אמו טמאה והאיך יטהרוה שאלו היה דבר אמו טמאה והאיך ימהרוה שאלו היה דבר אמו ממאה והאיך ימהרוה שאלו היה דבר ארברים.

לפיכך נ"ל שכל הנולד בטריפות ודאי אמו טמאה היא ואפילו היה טרפותו בתחלת ברייתו שהרי ראוי הוא לחיות י"ב חדש וכ"ש בטרפות נקב וחתך. והא דאמר רבא ושטו נקב טמאה לד"ה קאמר ולא בא אלא להשמיעינו שושטו אטום אמו טהורה שאין זה בכלל אדם הואיל ונברא שלא כדרך החיים. והא דאמרי" קא מפלגי בטרפה החיים. והא דאמרי" קא מפלגי בטרפה החיים החיים והא דאמרי קא מפלגי בטרפה היה שהזיקיקו לרש"י ז"ל לטהר ולד טרפה נ"ל שלא הקפידו אלא על לשון הברייתא

היתוך איברים עד מקום שאלו ינטל מן החי וימות אינו בכלל ולד ולא שיהא זה היתוק אבל מות אינו בכלל ולד ולא שיהא זה בתי וימות אינו בכלל ולד ולא שיהא זה אטום אבל נחלקו האמוראין כמה הוא כדי אטום אבל נחלקו האמוראין כמה הוא כדי עד ההא קאמר שבכך החי מת (לרש"י נטל) לארכובה ודקדקו ממנו שהוא סובר טרפה חיה דהא קאמר שבכך החי מת (לרש"י נטל) מנו והיה דאמר עד טבורו קסבר בין זו בין שבכך נעשה נבלה אבל טרפה אינה מתה ר' הושע דאמר עד טבורו קסבר בין זו בין יהישע דאמר עד מבורו קסבר בין זו בין לא נחלקו (במינו) [בו] ולא אמרו כאן אלא לא נחלקו (במינו) [בו] ולא אמרו כאן אלא

ומה שפי רש"י ז"ל אטום הסר אינו נראה אלא אטום כמשמעי שאין לו היחוך איברים ואין לו הלק שבהן אלא כמין גולם אטום ודמיא להא דחניא לקמן בריית גוף שאינו החוך וכו'. הא דאקשי' ואם איתא ליתני שמא מגוף אטים (ופניו) [או ממי שפניו] המוסמסין באתה. א"ל איבעי למיחני טובא ליחני שמא באת מפניו תיש או אפילו פרצוף אחר או שיש לו שני גבין ושתי שדראות

הולד כשהוא אמום.

וכמין אפיקותא דדיקלא וכן כיוצא בהן א"יל
הנהו לא שכיחי ולא ה"יל למיתני. אבל פניו
ממוסמסין ה"יל למיתני משום דשכיח נמי
מפי מגוף אטום. הא דאמרינן ושמואל סבר
בריה בעלמא איתא וכי אגמריה רחמנא
למשה בעלמא. פירש"י ז"ל אותו המין
אסר לו וק"ל א"כ לשמואל אפילו יוצא
לאויר העול" נמי לישתרי דה"ל כקלוט
בין פרה דשרי ונראה מדבריו דבין לרב
בין לשמואל במעי טהורה לא חיי הלכך
יצא לאויר העולם משום נפל אסור אפילו

ולא נהירא ועוד דהתם בפ' ואלו מומין (דף מג ע"ב) חנן לה למחני' גבי מומי כהן איזהו עני גבין ושדראות והוי ביה למימר' דחיי והאמר רב באשה אינו לד בבהמה אסור באכילה ולא מדכרין התם דשמואל בכלום

לשמואל אלא גביה הוה קאי דבר בריה הוה.

חנינא בן אנטיגנוס אומר וכו' לרב ה"ה

לשמואל והא דפריך רב שימי ממתניתין ר'

אלא הכי משמע פירושא לכ"ע מינא בעלמא ליכא כי פליגי בבריה רב סבר אפילו בריה בעולם ליכא דלא חי הילכך כי אגמריה רחמנא למשה במעי בהמה אגמריה דבחוץ

בעולם.

לא צריך נפל הוא. ושמואל סבר בריה בעלמא איתא דחיי וכי אגמריה רחמנא בשיצא לאויר העולם דלא תימא כקלוט בן פרה הוא אבל במעי בהמה דאפילו נפל

שריא איהי נמי שרי.

דף כה

להוציא צלול אפילו לר' יהושע. דוקא אלא ה"ה למחוי עכור ולא בער אלא ר' יהושע אמרה וזה שאמר מלא בשר לאו היחיד ולפיכך דחה רבי ואמר שמא כדברי ר' ישמעאל סבור שלא אמר אביו כדברי ממאה נדה מלא בשר ממא' לידה שהיה יוסי משום אביו כך אמר אבא מלא דם להם לא שמעתי אמר לפניו ר' ישמעל בר' יהושע מיפלגי נמי בבשר נימוח או לא אמר נחלקו בכולן. לא מיבעיא להו לרבנן דפליגי עליה דר' המפלה שפיר מלא בשר נימוח מהו. פי' שאפער למימר עכור ולד ובער נימוח שמא

כיחידאה הא נמי דילמא כר' יהושע אמרה ויש שגורסין בה כמאן כסומכוס מדהא

ואינו בספרים.

אינה תשובה לדברי ריב"ל שאם ר' לא בר' יוסי ועוד דכיון דרבי לא שמעתי אמר ר' יוסי לרבון אמרה כדסבר נמי ר' ישמעאל אינה שאלה דריב"ל כר' יוסי ס"ל וקסבר בצלול מחלוקת אבל בעכור ד"ה ולד זה נימוח שיהא ולד ריב"ל מנין לו דקאמרי וא"ה כיון שרבי לא קבלה אפילו בבשר

וי"א אין אומרים בדברים אלו זו דומה לזו

שמע ריב"ל שמע לא ראינוה אינה ראיה.

אינו ולד. ואיכא למימר נמי איפכא ולפיכך

שם של

דכולהו אית להו דופן מפח קחשיב ליה ה"נ סוכה למר בדופן ג' ולמר בדופן ד' כיון מן התנו' טפח דהא קא השיב בכה"ג טפח דדברי הכל ה"מ למימר סתמא אבן היוצא למיחשבי, בדברי הכל וא"נ לא חשיב חד מן התנור לכותל דמודה ר' יהודה וה"מ אלא מן התנור לכותל. ק"ל וניחשוב דקתני סיפא א"ר יהודה לא אמרו טפה השתא דאתית להכי הך נמי פלוגתא היא כי הדדי נינהו וחדא נקט. והא דאמרינן אם כן [תרתי הדא היא, ועוד א"ל] תרווייהו דר' הייא דשיעור אזוב מפח ומ"ה מקשינן משום דהוה איכא למימר רבי שילא לית ליה היא היינו טעמא דלא מקשינן תלת ד' הוויין שמעתא שיעורן טפה. ואקשי' תרתי חדא ביה לידה. הא דאמרי' תלת מתני' ותרתי נגמרה לו צורה לא חשיב רישיה למהוי במחותך שנגמר' צורתו אבל סנדל שלא פומר בנפלים ה"מ בולד שלם או אפילו אלא איכא לפרושי דאפילו למ"ד הראש ושמואל דאמר הכי איתותב במס' בכורות רש"י ז"ל משום שאין הראש פוטר בנפלים. ליה לידה סנדל עד דנפיק רוביה. פי' דרבא ולד מדנפיק קבא דרישיה הויא הא דאמר רב הווא בר תחליפא משמיה

כולהו אית להו אבן היוצא מן התנור טפח מכאן או מכאן.

דופן א' בסוכה טפה והשאר כהלכתן. וכי אמר דופן סוכה טפה ליכא למטעי במידי דופן מיר דופן סוכה טפה ליכא למטעי במידי דפלוגתא. אבל הכא אי אמר סתמא אבן היוצא מן התנור הוה משמע מכל צדדין היוצא מן התנור הוה משמע מכל צדדין התנור לכותל טפה הוה משמע הא בין תנור לבית אינו טפה כר' יהודה ואיהו במילתא התנור לבית אינו טפה כר' יהודה ואיהו במילתא דפלוגתא לא איירי לא כמר ולא כמר. דפלוגתא לא איירי לא כמר ולא כמר לכאורה דהשתא דאחינן להכי ומפרקינן לכאורה דהשתא דאחינן להכי ומפרקינן דהך נמי פלוגתא היא הדר ביה מתירוציה דהך נמי פלוגתא היא הדר ביה מתירוציה

והשתא קשיא לי טובא וליחשוב הני דתנן במס' כלים פי"ח גדד לשתי כרעים טפח על טפח לוכסן או שמעטה פחות מטפח טהורה רישא ל"ק דטפח על טפח לא קאמרינן סיפא ליחשוב. ועוד שם בפרק (בתרא) [כ"ט] חוט מאזני' של חנוני ושל בעלי בתים טפח יד קרדום מלפניו טפח שירי הפרגל טפח יד מקבת ושל מפתחי אבנים

LCL.

וחוזרת ומתעברת ולפיכך אין ולד מתעכב עוברה סנדל אלא קסבר אין אשה מתעברת למנה מעוברת מניקה מעוברת שמה תעשה בכתובות וביבמות ג' נשים משמשות במוך דיהודה וחזקיה ולית ליה נמי האי דאמרינן אחר חבירו שלשים יום ולית ליה נמי מעשה דאמרינן לקמן מעשה ונשתהא ולד אחרונה בעלי פירושין שכתבו דלית ליה לרב הא מתעכב אחר חבירו כלום. ראיתי מקצת מדרשא כלל. הא דאמר רב **אין הולד** אלא למימר' דמההי' לא תיתי תיובתא בבי להכי לאו למימרא דליתי' לשנויה דשנינן [דידות] הוי וכי קאמרינן השתא דאתית לא הזי והני כ"ש דבציר מטפ' (דידהו) מפח. וי"ל כי קאמרינן היכא דבציר מטפח

ואין דבריהם נראין דג' נש

אחר חבירו כלום.

ואין דבריהם נראין דג' נשים מתניתא הוא
ונימאחהוי חיובחיה דרב. ועוד מעשה
דיהודה וחזקיה בני חביביה דהוא יושב
לפניו והן יושבין עמו בבה"מ היכי אפשר
דיא חזי ליה ואם איהו אומר דלא היו דברים
מעולם מאן מהימן לאסהודי עלייהו.

אלא היינו טעמא דרב דקסבר אין אשה מחעברת וחוזרת ומתעברת בין נפל בין של קיימא אלא א'יכ נעשה א' מהם סנדל

> ומנדל כרוך עם הולד הוא יוצא שחבור אחר ונדבק בו והיינו טעמא דמוך אבל כשהאשה מתעברת תאומים טפה אחת היא שמתחלקת אחר חבירו כלום אלא א"כ הפילה א' נפל וא' שליא אבל פעמים שנתחלקו לשתים וא' מהן נגמר לט' וא' לז' ובזה מודה רב וא' מהן נגמר לט' וא' לז' ובזה מודה רב עהול' משתהא אחר חבירו כדי שתגמור שהול' משתהא אחר חבירו כדי שתגמור צורתו בזמנו. והיינו מעשה דיהודה וחזקיה ומיהו לית ליה אפוכי שמעתא דלקמן (כ"ד) [כ"ג] לולד דבחד ירחא לא משתהא אלא

לייג אית ליה.

הואיל וא"ר יצחק עד קמ"ל שניהם הזריער בבת אחת ודאי קשיא דהא איכא סנדל דמתעברת וחוזרת ומתעברת וזה זכר וזה נקבה כדפרישי' במשמשת במוך. ואיכא למימר אין ודאי דמצי למימר הכי אלא שמא תאמר היכא דבעל ופירש מדהאי זכר האי תאמר היכא דבעל ופירש מדהאי זכר האי נמי זכר קמ"ל אפי' בכה"ג חיישינן שמא עניהם הזריעו כא' והאי זכר (נמי) והאי נקבה כנ"ל. אין תילין את השליח אלא נקבה כנ"ל. אין תילין את השליח אלא בדבר של קיימא. פי' רש"י ז"ל שכיוצא בו מחקיים אם היו חדשיו כלין למעוטי שאם הפילה דבר שאינו ראוי לבריית נשמה

כגון נברא בירך אחת או גוף אטו' ואח"כ הפילה שליא (פי') [אפי'] בתוך ג' חוששין לולד אחר, ופירוש חזייה לרב יהודה בישות משום דשמעה מרב ולא אמרה.

ואינו מחוור דבן קיימ' לאפוקי כל נפל משמע וכדאמרן דילמ' כאן בנפלי כאן בבן קיימא ולא ידעתי מי הזקיקו לשנות פירושו אלא הא דתלמיד' דרב פליגא אדרב יהוד' הפיל' שליא כל שלשה ימים תולין אותה הפיל' שליא כל שלשה ימים תולין אותה בולד ושאר תלמידים דרב אומרי' משמי' דאין תולין את השליא בנפל אפילו יום א' אי"כ יצאה עמו אבל בבן קיימא תולין אותה אפילו מכאן ועד י' ימים.

ושמעתי שפירשו בירושלמי במס' זו (ג, ד) לפי שאין השליא פורשת עד שיגמר לפיכך אין תולין אותה בנפל.

ובשאלתות דרב אחא משבחא ז"ל כתב לכך תולין אותה בבן קיימא דאמרי' אגב חיותא דולד בזעא לשליא ונפיק. אבל נפל דלית ביה חיותא לא. ומ"ה חזייה שמואל לרב יהודה בישות דשמעיה דאמר משמיה דרב דכל ג' תליא שליא בנפל וכיון דשמעינהו לכולהו תלמידי דרב דאמרי אין תולין כלל

אמר ודאי רב יהודה טעי.

71- 61

יום ולדות התוכים בשליא והאיך אפשר בר"ש דמטהר לגמרי והרי אנו מוצאים בכל נראין דברי מקצת ראשונים שפירשו מ"ט מפרשים הסוגיא כולה בענין אחר ברם דליכא למימר א"א שלא ירבו וכו', והם דמלא תרוד מטהר ר"ש דסתמא תנן ואע"ג מגיא מיט דאפילו הוה בה תרי שיעורי כגון מלא תרוד רקב איכא למימר הכי גבי ויבטלנו ואמאי נהי נמי דבשיעור מצומצם פרידות עפר על פרידה אחת של רקב לטעמיה מדאמר א"א שלא ירבו שתי ובתוספ' הקשו לה מדאמרינן ואזדא ר"ש מומאה כיון שנתערב בה מין אחר טהורה. ור' שמעון מטהר אמאי תרמייה הא דכ"ע ערוד רקב שנפל לתוכו עפר כל שהוא ממא בלאמרת קסבר ר' שמעון והא דתניא מלא מין אחר בטלה אלא מאן תנא דפליג עליה וא"ת איהו נמי סבר כל טומאה שנתערב בה בבי' החיצון אמאי טהור ליהוי כרקב וכנצל. טהור להוי כרקב וכנצל. ועוד לר"מ נמי לקמן בשמעתין שפיר שטרפוהו במימיו וה"ל כרקב וכנצל. וק"ל הא דאמר רשב"ל נמי דנימוק מ"מ גופו של מת כאן הויא מים דר' שמעון וכוי. פירשיי ז"ל נהי

הוא מן העפר היאך יאמ' ר"ש שהמועט רבה רבא לרבנן זבי רב אזרבה כיון זרקב יותר נמוק לגמרי וביטול אינו מועיל. ואקשי להו בטריפת בני אדם. אבל דרך לידה אינה אינו דומה שזה נמוק לגמרי וה"ל כמים (שנמוק) ה) אנא משום בטול ואמר להו היה לנו לחוש שמא יש בו כזית בשר אינו בבית פנימי לומר שאף בבית החיצון דאמר לו לר"מ כשם שאינו בבית החיצון כך החיצון שנטרפו מימיו לגמרי וטהור. והא ור"מ סבר לא מבטל אלא א"כ הוציאו לבית אחת של רקב ומבטלו ובצר לה שיעורא א"א שלא ירבו שתי פרידו" עפר על פרידה והיינו דאמרינן ואזדא ר"ש לטעמי' דאמר וגם על מקצת בשר שלא נמוק ומבטלו ד) זתים א"א שלא ירבו שתי טיפי מים שנמוק הולד אע"פ שנשחייר ממנו (כחצאי) אחר על מקצתה ומבטלה ואף כאן כיון דהיא צריכה שיעור א"א שלא ירבה מין שנתערב בה מין אחר בטלה דאמרינן כיון ר"ש כל טומאה שהיא כשיעורה ולא יותר ואמאי מטהר ליה לגמרי, ומפרקי" קסבר מצטרפים הן בתוך השליא לטמא באהל קודם שתצא שאפי' נחתך כולו לחצאי זתים שלא תהא בכולה כזית ג) שלא נמוק לגמרי דהיו מעורבין עפר ורקב. ארון ויש כאן מלא תרוד ועוד מאותו עפר אלא כגון שנקבר בכסותו או בקרקע בלא ממא. פי' רש"י ז"ל לאו רקב של מת ממש לגמרי. **מלא תרווד ועוד עפר בית הקברות** שרופין ופחות ממנו. ור"ש סבר בטלה היא בבי, ההיצון טהור שנמוק לגמרי וה"ל אפר בעא (לאמר) ו) מאניל על כולה ומיהו אין טומאה בטלה ברוב מלטמא במשא ואהל רבים ומבטלין אותו ובהא פליגי דר"מ סבר ומכסלו ומגרע שיעורו אלא על כולו הם ואון אנו צריכין לומר שרבין על מקצת יש במי שליא ודם שבה לבטל את כולה היו שם שני חצאי זתים או כזית שלם. יוחנן משום ביטול ברוב נגעו בה שאפילו מלצת בשר ומבטלין אותו כדפרישית וא"ר ובדם שבשליא מועטין הן אלא שרבין על כתחלתו גבי שליא מ"ט דקס"ד שהמים לקמן והשתא דאמרת טעמיה דר"ש סופו על הממועט ומבטלו לגמרי. והיינו דאמרי' אדרבה יש לנו לומר שהמרובה עומ' לבד אל מקצת המרובה ומבטלו ומגרע שיעורו

ואין פי' זה נכון דהא אמרין כל שתחלתו דבר א' נעשה גנגילון ואע"פ שיש בו שיעור מן הרקב דומיא דסיפא ומדאמרינן סופו

> בתהלחו (מאי) [מה] תחלחו דבר א' נעשה גנגילון אלמא פשיטא מילחא דכ"ע כל דבר א' עושה גנגילון בתחלחו. ועוד מדחניא איזהו מת שאין לו רקב נקבר בכסוחו אלמא אין לו רקב כלל אפילו מלא סאה דאלת"ה ליחני שאין לו חרוד רקב. ועוד מדסוגיא במסכ' נזיר פרק כהן גדול (דף נ"א) דאמרי' שני מחים שנקברים זה עם זה נעשה גנגילון זה לזה. ואם קברן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו והרקיבו ועמדו על מלא חרוד רקב טמא אלמא אין הדבר חלוי בשיעור מן הרקב אלא כל דבר שנקבר עמו נעשה לו גנגילון. וכן בכולה סוגיא דהתם הכי משמע דכי גמירי למלא חרוד רקב דוקא דנרקב

מירושו כגון שנקבר המת ערום על גבי רצפה של אבנים והרקיב ונפחתה מערה ונתערב עפרה ברקב דקסבר ת"ק רוב מתים והמותר הוא עפר בית הקברות ואלמלא והמותר הוא עפר בית הקברות ואלמלא היה בו מלא תרוז דא"כ עפר בית הקברות היה בו מלא תרוז דא"כ עפר בית הקברות אנמצא שם יעוד על מחורניש מאהר זה

בעיניה.

רבון בשלא נעשה אפר כדפרישי'. אליעזר שמע ליה ר' יוחנן דקסבר מודו ליה דשהור. לאו דוקא דלא כרבנן אלא מדר' דא"ר יוחנן מת שנתבלבלה צורתו מנ"ל כזיח ועצם כשעורה וטהורין לגמרי. והא אורת בשר ולא צורת עצם נפק ליה מדין צורתו באור וטהורים דכיון שאין באבריו עדיין הוא קיים נעשה כמת שנתבלבלה ז"ל, ופי" שטרף השפיר ונמוקה צורתו אבל שפיר שטרפו במימיו. גרסי' וכן בפר"ח הייא משום דה"ל טומאה סרוחה. וצ"ע. במס' בכורות (כג, א) מסיק טעמיה דר' והך סוגיא דר' יוחנן הוא דהתם בדוכתא שנפטרה מן הבכורה ולא משום טומאה. דר' הייא דפריש למתניתן דתקבר לומר דר"ש וראב"ר אמרו דבר א". ואליבא שנפל לתוכו עפר כל שהוא. וא"ר יוחנן וחזרו לטעמייהו דהיינו מלא תרוד רקב

דר"י דמטמא שפיר שנטרפו מימיו לגמרי

לא הא ולא הא איתנהר. ועלה קאמר רבינא

אלמא ה"ק מנלן דטהור דגמרת מינה לשפיר

לחיי אלא נתבלבלה צורתו שלמה מנלן

בשלמא שפיר שנטרפו מימיו דקאמר טהור

לר"ל בשפיר שטרפו מימיו דמדלא א"ל

ויש לפרש דקסבי רבינא דר"ילא מודה ליי

כר' אליעזר אמרה דהאי כאפר שרופין הוא ומיהו במת שנתבלבל' צורתו דקא מתמה מנלן לד"ה אתיא.

וזה הלשון לדברי מי שגורס שפיר שנטרפו מימיו דמשמע שנטרף לגמרי וחזר למים, אבל לפי גר"ח ז"ל שנטרפו במימיו. נראה דהיינו נתבלבלה צורתו בלחוד.

ויש לי עוד לומר דר' יוחנן הלכה קא מיבעי ליה, וה"ק ליה מנלן דטהור כרבנן דילמא טמא כר' אליעזר דמסחברא טעמיה. אילימא מדרבי שבחאי קא גמרת הלכה דהוא אמורא וקא פסיק הלכה כרבנן.

דף כח

מעשה היה וטהרו לו פתחים קטנים.

פרש"י ז"ל טמאו לו פתחים גדולים של ד"

מפחים וטהרו לו קטני' הפחותים מד' כשאר

מחים גדולים שהפתחים הגדולים מצילין על

הקטנים דקי"ל פתחו בד'. וה"מ להציל

על הפחות מד' טפחים והכי אמרינן במס'

אהלות המת פתחו בד' בד"א להציל על

הפתחים אבל להוציא את הטומאה בפותח

מפח. זה כתב הרב ז"ל.

ואין הדין הוה אלא כשהפתחים כולן סחומים או מגופין שבהן שנינו המת בבית ולו פתחים הרבה כולן נעולין כולן טמאין, פי' משום דסוף טומאה לצאת נפתח א' מהם אע"פ שלא חשב עליו טיהר את כולן פירש כיון דנעולין הן וה"ה למגופין אבל בפתוחין כל פותח טפח מוציא טומא' לצד ב' ואין לו כל פותח טפח מוציא טומא' לצד ב' ואין לו הצלה כלל. המפלת יד חתוכה. פי' רש"י הצלה כלל. המפלת יד חתוכה. פי' רש"י הצלה כלל. המפלת יד חתוכה. פי' רש"י הצלה כלל. המפלו היתוך אצבעות. וק"ל השפיר שאין לו אפילו חתוך ידים עצמן אמו

ואיכא למימר הכי ספיקא הוא ואם הפילה יד גמורה שאינה חחוכה אומרי^י מגוף אטום באח כשם שהיא משונה כך באח מגוף

טמאה לידה.

משונה ושמא לאו מגוף באת אלא חתיכה של בשר שנעשית כמין פיסת היד היא הילכך אמו טהורה תולין להקל שרגלים לדבר.

והרב ר' אברהם בר דוד ז"ל מפרש שלא אמרו חתוכה אלא לענין מביאה קרבן ונאכל דמדקתני ואין חרששין כלל במשמע ואלו בשאינה חתוכה אינו נאכל. (אלא) א) לענין האם טמאה מ"מ. ואין זה לשון הגון מדקתני ברייתא אמו טמא' ואין חרששין ולא קתני מביאה קרבן ונאכל ואין חרששין.

דפליגי במחותך.

דף כט

רהא דאמ' רב פפא כתנאי יצא מחותך או מסורס. אלישנא קמא דר"א ור' יוחנן קאי

והא דאקשי ליה רב זביד למאי דמוקי ר' יוסי אומר משיצא רובו כחקנו מכלל דמסורס רובו נמי לא פטר קשיא ולימ' ר' יוסי אכחקנו פליג דלא מיפטר בראש עד שיצא רובו ומחמיר הוא.

רי"ל מדקתני ברייתא בדר" יוסי משיצא כחקנו משמע דלאיפלוגי אמסורס אתא דה"ל למימר ר" יוסי אומר כחקנו משיצא רובו וליפלוג אכחקנו והשתא פלוגתא אמסור" משמע ואוקומא רב זביד משיצא לחקנו בחיים ופלוגתא בדלחיים היא.

והיינו נמי חנאי דח"ק סבר מחוחך ומסורס
משיצא רובו הרי זה כילוד כחקנו אע"פ
ממחוחך הראש פוטר ר" יוסי אומר משיצא
במחוחך אלא בשלם שכיוצא בו יוצא כחקנו
לחיים ולכ"ע ליח להו דשמואג אלא ס"ל
בשלם הראש פוטר והא דקחני איזהו כחקנו
לחיים משיצא ראשו ה"ק איזהו כחקנו
שיוציא ראשו תחלה ויוציא כדרך שהחיים

מוציאין שר' יוסי אומר רוב ראשו וזהו שיעור אבל משיצא ראשו לאו לשיעור קחני אלא לדרך לידה קחני.

דחניא ב**אשה שיצאה מלאה ובאת ריקנית** לפנינו. ודמתני' עדיפא לן למירמי. הא כדתרצינן למתני' בשלא הוחזקה עוברה רוב נשים לא אמרינן אלא מתוקמא ההיא קרבן ואינו נאכל אלמא לכ"ע הלך אחר הפילה ואינה יודעת מה הפילה מביאה עליה מהא דתניא בריש פירקין ולשלישי עברה בנהר והפילה וכו". בדין הוא דנירמי זה בספר המלחמות. הא ד**אמר ריב"ל** בשתי שמועות של ר' יוחנן וכבר כתבנו שאנו קיימנו שתיהן תיובתא. ותניא כותיה בשלהי דידה בפ' ערבי פסחים. XLX תיובתא בדריש שמעתא ותניא כותיה במס' תמורה. ועוד יש במסכת פסחים תיובתא בחד דוכתא ותנאי בדוכתא אחריתי התם כתנאי. אלא שיש כיוצא בה בתלמו' סלקא דשמואל בתיובתא ולא איתוקמא תיקשי לן במס' בכורות פ' יש בכור לנחל' כעואי אפי' ללישוא בתרא דר"א ור"י לאפוקי נפל אפילו שלם כדשמואל ומאי ואם באנו לפרש משיצא כתקנו להיים

דמחזקי' לה ביולדת בזוב וברואה נמי לאחר לידה כדמקשי' לקמן יומא קמא דאתיא לקמן ליטבלה דילמא שימרת יום כנגד יום היא אלמא ברואה השתא בימי זיבה מחזקין לה דוקא כגון שבאת ריקנית ואמרה ראיתי עלא בשעת לידה ואינה יודעת כמה ראיתי מלא בשעת לידה ואינה יודעת כמה ראיתי ואלו לא אמרה כן אינן מחזקינן אותה לא ביולדת בזוב ולא בשומרת יום אעיפ שלא בדקה כל אותן הימים שאין חוששין לראיה כל זמן שלא ידעה אלא בימי הוסת.

למימר כבר עברו וכן טבילות דב"ה נמי עברו לה ימי טוהר וכ"ש בשבו" ד" דאיכא מבולת יום ארוך מטבילין אות' שמא כבר מבטלין אותה בשבוע ג' בליליותא דמשום כן. והא אי לאו משום הך תשש לא היו לידתה קשיא טובא וכי היאך סלקה על דעתו דלית ליה לר' יוסי בר חנינא הרחיקה משום אימר הרחיקה לידתה. דמשמע יוסי בר הנינא ורבין לא ידע מאי תיובתיה מרגישות ולא יודעות. והא דפריך מינה ר' אסורות לשמש לעולם שמא ראו והן אינן כן השוטה והחרשת והקטנה גמי שראתה ראיתי לא כלום הוא שאם אין אתה אומר ואינה יודעת כמה ראיתי אלמא איני יודע אם וה"נ משמע בפ" בתרא דתניא בטועה ראיתי

> משום יולדת והרחיק' לידתה ז' או שבועים הן ועוד שבוע דטהור הוא תשמש דאי ילדה ולד מעליא אפי' בשבוע ד' נמי טהורה היא דדם טוהר הוא וכ"ש בה' דטהור' ואם לאו ולד מעליא הוה לספיקה דר' יוסי בר חנינא תחלת שבוע רביעי ה"ל תחלת ונדה ושבוע דטהור הוא מותרת אלא ע"כ משום הרחיקה לידת' וחוששין שמא כלו ימי טוהר בסוף שבוע רביעי ויום אחרון שבו היה לה התחלת נדה כדמפר' ואזיל בגמ'.

אלא ע"כ ר" יוסי בר הנינא אגב הורפיה לא עיין בה ובגמ" ה"ל למימר ולטעמיך ולא מיין בה ובגמ" ה"ל למימר ולטעמיך ולא מ"יט דכל הני אלא אשכחן כמה דוכתי מ"יט דכל הני אלא אשכחן כמה דוכתי בחלמודא דהוה מצי למיפרך וליטעמיך ולא פריך ביה כלל. שבוע קמא מטבילין לה בלילותא משום יולדת זכר ונקבה. עיינו בחוספות שאין השבועין הנמצאין באן בטבילות הלילו" שוים עם השבועין הנמנים כאן בטביל" הימים דהא למאי הנמנים כאן בטביל" הימים דהא למאי הנמנים כאן בטביל" הימים דהא למאי הנמנים כאן בטביל" הימים דה לפנינו בין השמשות שבאת לפנינו בין השמשות שלאחריו כגון שבאת לפנינו בין השמשות של מוצאי שבת וכן שבאת לפנינו היום וכן למאי השמשות של מוצאי שבת וכן שבאת לפנינו בין השמשות של מוצאי שבת וכן שבאת לפנינו

לילה בליל שני בשבת ואחרונה במוצאי שבת וכן בשבוע שני ואלו טבילו' דימים דמשום זיבה ראשונה באחד בשבת ואחרונה בשבת. וליכא למימר דברייתא הכי קתני שהביאה לפנינו ג' שבועין טהורין חוץ מיום שבאת לפנינו שהרי אותו היום עילה הוא שבאת לפנינו שהרי אותו היום עילה הוא למנין שבועים ונמצאת זאת מותרת לשמש אותה הליל' ולא יום שלאחריו אלא ע"כ יום שבאת לפנינו הוא ממנין שלשה שבועים מהורין. כל זה עיינו בתוספות.

ודבר ברור הוא אלא כיון דמנין ליזה וזיבה מיום א' בשבת הוא וכל טבילו' דעלמא הן דכל נדה ויולדת טבילתן בלילה של שבוע שני וטבילות דזיבה ביום בסוף שבוע שלהן לא חיישי בגמרא לפרושי הכא מידי.

ک تاک

בשבוע אינהי דמפשי טבילו' מנו לה כיון שאח"כ ואט"ג דב"ש מנו לה ולא חשבי חדא אצמו נמנה לנו תחל" שבוע ללידה וטבילות שהיא נמנת לסוף שבוע שעבר ואותו היום ראשונה חדא בשבוע חשיבי לה ב"ה מפני מבילותיה ומהורה ואפשר שאותה טבילה ו, וכאור שביעי של שבוע המישי גמרה טבלה נמי בימים הסמוכים לה ששה עד סוף רביעי הויא חדא בשבוע לא משמע הכי דהא מהו שאם בא לומר דטבילה דסוף שבוע דחדא בשבוע היא לא קחשיב ואינו יודע תלתין ושש הווין. וראיתי בפירושים דכיון השמשות דיהיבוא לה טבילה בתריהן. קשיא לן כיון דאוקים ב**באה לפנינו בין** רש"י ז"ל. ל"ה טבילות דקאמרי ב"ה פסיקת מהרה ואפי' ליום ראשון. כך פי' טהורים ובבין השמשות משכחת בהו מיהא ברייתא ג' שבועין טהורים משמע דכולן מולה לה לספירת נקיים אלא מדקתני בתחלת היום ואין אותו יום שבאה לפנינו הוו ז' ספורים שהרי לא הפסיקה מהרה לקמן לסוף שבוע לטבלה ביממא דהא לא בלילה והוה ניחא טפי דתו לא הוה קשיא רשייי הוא הדין דה"ל לאוקמ' בבאה לפנינו כגון שבאת לפנינו בין השמשות. פי'

רמצטרפא בטבילות דלילות דשבוע א' אבל ב"ה לא מנו לה.

וה"ר אב"ר ז"ל כחב דאיכא לחרוצי דכיון דלאו פסיקא להו דאי אחאי ביממי להא טבילה לא חשיבי ב"ה כי היכי דחרצינן בטועה בפ' בחרא. וזה הלשון נכון בעיני דב"ש דקא מפשי טבילות מהדרי לאפושי בהו טובא וב"ה דלא מפשי בהו טפי לא

חשיב' לה.

ובשם הרב חתנו ז"ל חירץ דבין השמשות דר' יהודה אפליגי ב"ש וב"ה ב"ש סברי כר' יהודה דספיקא הוא וב"ה סברי כר' יוסי דבין השמשות דר' יהודה יממא הוא. ולכך ליתא לטבילה יתירתי' ועומק גדול הוא אלא תימה גדול הוא היכי שתיק מיניה תלמודא. וה לשון הרב ז"ל. איידי דפתח בשבוע מסיק לה איידי דתוא ממא תוא מהור. מסיק לה איידי לענין צ"ה טבילות דב"ש ה"נ מהור קמ"ל בעשרה שבועים כולם טמאים או הוה קמ"ל בעשרה שבועים כולם טמאים או לאור ל"ה לא קודם לכן ולא לאחר כן משום חששות דאמרן תוא הכי.

והק' בתוספ' כיון דמנינו עשרה שבועי

מסכת נידה

זבה קטנה לא חשיב. קחשיב אי מיתרמיא ליה לפני תשמיש אבל קחשיב כלומר יולדת בזוב. א"נ זבה הוא השמשות וליחשוב ומפרקינן זבה גדולה טבילות בשבוע זו ביום כיון שבאה בין הכי אקשי' ליחשוב דשומרת יום וה"ל ג' דטבילת זבה הדא בשבוע נינהו ולפום בשבוע לא קחשיב הדרי' מההוא טעמא א"נ השתא דאתית להכי ליומא דחדא קחשיבי כולהו דלבתר תשמיש לא קחשיבי. לא צרכינן למימר הכי אלא דמקמי תשמיש דמחרצינן זיבה גרידתא לא קחשיב לב"ה בלחוד כדאמרן. אלא לב"ה בעינן דהא ולא זבה קטנה קחשיבי אלא יולדת בזוב לב"ש מקשינן דהא אינהו לא זיבה גדולה דילמא שומרת יום כנג' יום היא לאו דאקשייומא קמא דאתיא לקמן לטבילה דלא מיירי ב"ש אלא בלידה. אגב גררא. וכ"ש למאי דפרקינן בסמוך לאחר פ' לא תשיב דהא לא תננהו אלא עשירי. ותירצו עד סוף שמוני' קחשיב ונמצאת צריכה טבילה לג' ימים בשבוע בסוף לידה ותחלת נדה ויום ד' תחלת נדה הוא ג' ימים ראשונים שבו איכא לספוקינהו נפישי להו טבילות שהרי שבוע ט' דטמא

וק"ל ולימא דילמא כשילדה ראחה יום א' בימי זיבה וצריכה לשמור יום כנגד יום מאינן טפירת ימי לידתה עולין לה ודאי כשם שאינן עולין לםפירת זבה גדולה וליטבי' כל שבוע קמא ביממי משום שומרת יום כנג' יום זיבה שלפני לידתה ואמאי פריך יומא קמא בלחוד.

ר' אליעזר הוא דאמר מסתר נמי סתרא. ורבא היא ורבה דאמר עולין קסבר הא מני זיבת' ואיכא למימר דההיא פלוגתא דאביי לידה שאינה רואה בהן אין עולין לה לימי למידק ולימא נמי ש"מ ד' דהא ש"מ ימי א). והא דאמרינן **שיימ הלהא.** איכא באפשר הוא כראיתא בשלהי בא סימן (נג, אבל שימור דובה קטנה אף בימי נדה עולה כן, והא ליתא אלא לספירתן דובה גדולה ואין ספירת ז' עולה בהן אף ימי לידתה תטמא מה ימי נידתה אין ראויין לזיבה בפ' בנות כותיים מדכתיב כימי נדת דותה מיקר דימי לידה אין עולין גמירי לה לקמן בין לב"ש בין לב"ה מקשי' וכן נראה לי בזוב קטן היא והרי ספרה יום זה לפנינו דמקש' דלטבילה יומא קמא דילמא יולד' עולין לשמור דויבה קטנה ויולדת בזוב קטן ואיכא למימר דקסבר האומר שהימי לידה

היא כדאמרינן ש"מ ר' עקיבא היא ור'
שמעון היא. משום דלאביי דברי הכל אינן
עולין הלכך לא פסיקא ליה. מחניחין בנות
בותים נדות מעריסתן. אוקמינן בגמרא
לר"מ דחייש למיעוטא וקסבר ר"מ כותיים
גירי אמת הן דהכי אסיקנא בב"ק (דף לח)
בנדיה מן החורה יש לחיש לספיקן והיינו
בני דקחני אין חייבין עליהן על ביאח מקדש
מפני שטומאתן בספק.

וא"ת ולמה העמידו משנחינו לר"מ לחוד דחייש למיעוטא. והא אפי' לר' יוסי נמי אית ליה בנות הכותיים נדו' מעריסתן כדאמרינן בפ"ק דשבת (דף טז ע"ב) גבי י"ח דבר לר' יוסי בצרי להו ואמר ר' נחמך בר יצחק בנות כותים נדו' מעריסתן בו ביום

> גזרו כלומר גזירה בעלמא כדי שלא יטמעו בהן או גזירה משום מיעוט שהן טמאות.

ביון או גירו המאבו בי פוס שחן טבאחו:

י"ל כיון דמחני' קסבר כוחיים גירי אמח

קיה דפליג עליה וסבר גירי אריות הן

כדאיתא במנחות בפרק ר' ישמעאל (דף סו)

לרידיה ומדינא ועוד דאיהו סתם מחני'

לא למשקל תנאי מעלמא ומשו' גזרת י"ח

וזה שכתבנו לפי גרסת מקצת הספרים אבל שם במס' שבת אותה הגרס' כלל ואעפ"כ

עצמן והתם לאו נזיר' אלא דינא הוא לחוש

דבר. ועוד דקתני לה דומיא דסיפא דכותיים

חשבון י"ח דבר עונה להן יפה.

לספיקן.